

Yayın ilkeleri, izinler ve abonelik hakkında ayrıntılı bilgi:

E-mail: bilgi@uidergisi.com.tr

Web: www.uidergisi.com.tr

Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri ve Alana Yönelik Yaklaşımları Üzerine Bir İnceleme: TRIP 2014 Sonuçları

Mustafa AYDIN*, Fulya HİSARLIOĞLU ve Korhan YAZGAN*****

* Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

** Yrd. Doç. Dr., Doğu Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

*** Dr.

Bu makaleye atıf için: Aydın, Mustafa, Hisarlıoğlu, Fulya ve Korhan Yazgan, “Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri ve Alana Yönelik Yaklaşımları Üzerine Bir İnceleme: TRIP 2014 Sonuçları”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 12, Sayı 48, 2016, s. 3-35.

Bu makalenin tüm hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği’ne aittir. Önceden yazılı izin alınmadan hiç bir iletişim, kopyalama ya da yayın sistemi kullanılarak yeniden yayımlanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz veya herhangi bir şekilde kamunun ücretli/ücretsiz kullanımına sunulamaz. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar bu kuralın dışındadır.

Aksi belirtilmediği sürece *Uluslararası İlişkiler*’de yayımlanan yazılarda belirtilen fikirler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK Derneğini, editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.

Türkiye’de Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri ve Alana Yönelik Yaklaşımları Üzerine Bir İnceleme: TRIP 2014 Sonuçları

Mustafa AYDIN

Prof. Dr., Uluslararası İlişkiler Bölümü, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul. E-posta: maydin@khas.edu.tr

Fulya HİSARLIOĞLU

Yrd. Doç. Dr., Uluslararası İlişkiler Bölümü, Doğu Üniversitesi, İstanbul. E-posta: fhisarlioglu@dogus.edu.tr

Korhan YAZGAN

Dr., İstanbul. E-posta: korhanyazgan@yahoo.com

ÖZET

Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplininin sınırları, özerk karakteri, diğer disiplinler ve dış politika uygulayıcıları ile etkileşimi gibi meseleler, Uİ literatüründe sıkça tartışılan araştırma konuları olmalarına karşın, bu konularda yapılan ampirik çalışmalar görece yetersizdir. Bu tartışmalara katkı sağlamak ve Türkiye’deki Uİ çalışmalarının gelişimini, mevcut durumunu, temel özelliklerini, küresel Uİ disiplini içerisindeki konumunu ve alanda çalışanların küresel, bölgesel ve ulusal gündemdeki temel meselelere ilişkin tutumlarını belirlemek için 2007 ve 2009’da Uluslararası İlişkiler Konseyi aracılığı ile ardından da 2011 ve 2014’te ABD’deki Institute for the Theory and Practice of International Relations at the College of William and Mary aracılığı ve UİK’in katkısıyla anketler yapılmıştır. Eylül 2014’te dünyada eş zamanlı olarak 31 ülkede yürütülen son çalışma kapsamında oluşan Türkiye raporu sonuçları, bu makalede 2007, 2009 ve 2011 araştırmalarıyla karşılaştırmalı olarak sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler, Akademisyenler, Akademik Tercihler, Bilimsel Araştırma, Yöntem, Eğitim, Siyasi Tutum, Anket.

An Analysis of International Relations Academics in Turkey and their approaches to the field: TRIP 2014 Faculty Survey Results

ABSTRACT

Despite the increasing interest in the studies inquiring the limits, autonomous character of and the interactions between the International Relations (IR) discipline and other academic fields, the scope and scale of empirical research on these issues are relatively small. In order to contribute to the discussion on the limits and peculiarities of the IR discipline and to shed light on the development, current status and major characteristics of the IR studies in Turkey, its place in the global IR discipline and the views of IR scholars on major issues on the global, regional and national agenda, two surveys were conducted by the International Relations Council of Turkey (IRCT) in 2007 and 2009. Later on, the IRTC collaborated with the Institute for the Theory and Practice of International Relations at the College of William and Mary to conduct further surveys in 2011 and 2014. This paper presents findings of the last survey on Turkey, based on the worldwide research simultaneously conducted in 31 different countries in September 2014.

Keywords: International Relations, Academia, Academic Choices, Scientific Research, Method, Education, Political Preferences, Survey.

Giriş: Metodoloji ve Demografik Bilgiler

Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplininin akademik çerçevesi, alanda eğitimin kalitesi, diğer disiplinlerle ve politika uygulayıcılarıyla etkileşimi gibi konularda önemli çalışmalar yapılmıştır.¹ Disiplini ve sınırlarını anlamaya yönelik bu çalışmalara rağmen, Uİ akademisyenlerinin çeşitli konulara yaklaşımları, ilgi alanları, alana katkıları ve güncel dış politika konularıyla ilgili tutumlarına ilişkin veri eksikliği, bu yönde yürütülen çalışmaların karşılaştığı önemli sorunlardandır. Bu tartışmalara katkı sağlamak ve Türkiye'deki Uİ çalışmalarının gelişimini, mevcut durumunu, temel özelliklerini, küresel Uİ disiplini içerisindeki konumunu ve bu alanda çalışanların küresel, bölgesel ve ulusal gündemdeki konulara yönelik tutumlarını anlamak için Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK) tarafından 2007 ve 2009'da anketler gerçekleştirilerek, sonuçları *Uluslararası İlişkiler* dergisinde yayımlanmıştır.²

Uluslararası alanda bu konuda yürütülen en kapsamlı çalışma ise, ABD'deki *Institute for the Theory and Practice of International Relations at the College of William and Mary*'de Sue Peterson ve Michael Tierney liderliğinde 2004'ten bu yana gerçekleştirilen *Teaching, Research and International Politics – TRIP* projesidir.³ Örnekleme zaman içinde genişleyen ve 2008'den itibaren İngilizce konuşulan pek çok ülkeye yayılan TRIP projesinin hedefi, epistemolojik ve ontolojik anlamda Uİ disiplininin sınırları, özgün karakteri ve diğer disiplinler ile geçişkenliğini anlamanın yanı sıra, Uİ akademisyenlerinin eğitim, araştırma yöntemleri, disiplin ve güncel dış politika gelişmelerine ilişkin tutumlarına ışık tutmaktır. Aynı doğrultuda Türkiye ölçeğinde araştırmalarını yoğunlaştıran UİK, 2011'de TRIP projesinin bölgesel ortaklarından olmuş ve Türkiye TRIP projesine dâhil edilmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen ilk çalışmanın sonuçları 2013'te yayımlanmıştır.⁴

TRIP-2014 anketi ise altı kıtada 31 ülkede gerçekleştirilmiştir.⁵ Dünya genelinde toplam 13.532 Uİ çalışanına⁶ yöneltilen 89 genel ve katılan ülke özelliklerine göre geliştirilen farklı sayıdaki özel sorudan oluşan TRIP-2014 anketi, temel olarak Uİ çalışmalarında hangi teorilerin, yöntemlerin ve pedagojik tekniklerin kullanıldığını belirlemeyi ve alanda çalışanların güncel dış politika olayları hakkındaki görüşlerini anlamayı hedeflemiştir. Türkiye özelinde sorulan 89 genel ve 5 özel soru ile ankete katılan akademisyenlerin hangi teori, yöntem ve pedagojik teknikleri ne kadar yaygın kullandıkları ile çeşitli dış politika konuları hakkındaki görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

TRIP-2014 projesi için oluşturulan örneklem, anketin düzenlendiği tüm ülkelerde aynı yöntemle belirlenmiştir. Buna göre, proje kapsamında dar bir "Uİ akademisyeni" (*IR scholar*) tanımı yapılmış ve anketin düzenlendiği ülkelerdeki Uİ, Siyaset Bilimi, Uluslararası Çalışmalar, Sosyal Bilimler gibi

1 Alfred Zimmern, *University Teaching of International Relations; a record of the 11th session of the international studies conference, Prague, 1938*, Paris, International Institute of Intellectual Co-operation, League of Nations, 1939; Martin Wight, "Why is there no international theory?", Herbert Butterfield ve Martin Wight (der.), *Diplomatic Investigations*, Londra, George Allen & Urwin, 1966, s.17-34; Stanley Hoffmann, "An American Social Science: International Relations", *Daedalus*, Cilt 106, No.3, 1977, s.41-60; Kalevi J. Holsti, *The Dividing Discipline: Hegemony and Diversity in International Theory*, Boston, Unwin Hyman, 1985.

2 Mustafa Aydın, "Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Akademisyenlerinin Bilimsel Araştırma ve Uygulamaları ile Disipline Bakış Açıkları ve Siyasi Tutumları Anketi", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 4, No.15, Güz 2007, s.1-37; Mustafa Aydın ve Korhan Yazgan, "Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri Araştırma, Eğitim ve Disiplin Değerlendirmeleri Anketi – 2009", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 7, No.25, Bahar 2010, s.3-42.

3 Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://trip.wm.edu/home/> (Erişim Tarihi 10 Ekim 2015).

4 Mustafa Aydın ve Korhan Yazgan, "Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri Eğitim, Araştırma ve Uluslararası Politika Anketi – 2011", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 9, Sayı 36, Kış 2013, s.3-44.

5 TRIP-2014 anketinin yürütüldüğü ülkeler: Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Brezilya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Güney Afrika, Hindistan, Hollanda, Hong Kong, İrlanda, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kanada, Kolombiya, Meksika, Norveç, Polonya, Singapur, Şili, Tayvan, Türkiye, Yeni Zelanda.

6 Anket kapsamında 31 ülkeden e-posta yoluyla anketi cevaplamaya davet edilen 13.532 kişilik örneklem içinden 4.903 kişi anketi cevaplamıştır. Dünya genelinde anketi cevaplama oranı %36'dır.

bölgelerde aktif olarak Uİ alanında çalışma yürüten akademisyenler, ulusal veri tabanlarından elde edilen bilgiler ışığında belirlenmiştir. Örneklem belirlenirken akademisyenlerin ana çalışma alanlarının Uİ ya da Uİ disiplini destekleyen yan çalışma alanları olmasına özen gösterilmiş, Uİ disiplini içinde çalışmalar yürütmeyen ve genel anlamda Ekonomi, Hukuk, Sosyoloji vb. alanlarda uzmanlaşan akademisyenler örneklem dışında tutulmuştur. Türkiye örneklemini için öncelikle, Yüksek Öğretim Kurulu'nca hazırlanan Türkiye Üniversiteleri listesinden, bünyesinde Uİ bölümü barındıranlar belirlenmiştir.⁷ Bu liste üzerinde sürdürülen çalışma sonucunda Ağustos 2014 itibarıyla 105 üniversitede Uİ ile ilgili olduğu tespit edilen 109 bölüm/programa ulaşılmıştır.⁸ Bu bölümlerin internet sayfaları üzerinde yapılan inceleme ile Uİ alanında araştırma yapan ve/veya tam ve yarı-zamanlı olarak ders veren 616 öğretim elemanı tespit edilmiştir. Anketin örnekleminde Uİ alanında ders verdiği ve/veya doktora derecesine sahip olduğu tespit edilebilen araştırma görevlileri de dâhil edilmiş, fakat devlet kurumları ile özel sektörde veya düşünce kuruluşlarında uluslararası ilişkiler üzerine çalışan araştırmacılar örneklemin dışında tutulmuştur.

Örneklemin oluşturulmasının ardından, 616 kişilik genel toplamdan, e-posta adresleri belirlenemeyen ve/veya e-posta adresinin faal olmadığı tespit edilen 14 akademisyen elendikten sonra, 602 öğretim üyesi, araştırma ve öğretim görevlisine 23 Eylül 2014'te e-posta gönderilerek, verilen kişiselleştirilmiş bağlantılar üzerinden web tabanlı anketi cevaplandırmaları istenmiştir. Uluslararası alanda ortak yürütülen anketin gizliliği konusunda garanti verilmiş, cevaplar anonim şekilde depolanmış ve katılan bireylerle ilişkilendirilmemiştir. İlk e-postaların ardından 29 Eylül ve 17 Ekim 2014'te hatırlatma mesajları gönderilmiş ve anket veri tabanı 10 Kasım 2014'te kapatılmıştır. Türkiye'den ankete cevap verme oranı %40 (241 kişi) olmuştur. Bu, dünya geneli (%36) ile uyumludur.

Otuz bir ülkede aynı dönemde gerçekleştirilen ankette yer alan soruların büyük çoğunluğu tüm ülkeler için aynıdır. Ülkeler arasında terminoloji, sınıflandırma, akademik kurumlar, unvanlar vb. konulardan doğan farklılıklar nedeniyle bazı soru ve cevap seçeneklerinde kullanılan ifadeler ve/veya yazım biçimleri özelleştirilmiştir. Ayrıca her ülkenin anketinde, o ülkede anketin gerçekleştiren ekip tarafından hazırlanan ek sorulara da yer verilmiştir.

Ankete katılanların ortalama yaş aralığı 36-45 olarak belirirken, Türkiye, cevap verenlerin %53'ü 35-44 yaş aralığında olmak üzere, nispeten genç akademik topluluğa sahip ülkeler arasında yer almıştır. Anketi cevaplayan akademisyenler arasında en genç nüfus, %75'i 30-40 yaş aralığında olan Hong Kong'da görülmektedir.

Türkiye'den cevaplayanların %40'ı kadın, %60'ı erkektir. Anket genel ortalamasına göre ise kadın ve erkek akademisyenlerin oranı sırası ile %33 ve %67'dir. Bu oranlar Türkiye'yi, kadın akademisyen temsilinin görece yüksek olduğu ülkeler arasına sokmaktadır. Oranın en dengede olduğu ülkeler Güney Afrika (%45-55) ve İsviçre (%48-52) iken, kadınlar aleyhine en bozuk olduğu ülkeler Tayvan (%12-88) ve Singapur (%15-81) olarak tespit edilmiştir.

Türkiye'den ankete katılanların %49'u yardımcı doçent, %22'si doçent ve %20'si profesör unvanına sahiptir. Ankete katılanlar arasında en çok profesöre sahip ülkeler sırasıyla İsviçre (%42), Arjantin (%33) ve Tayvan'dır (%31). Ülkelere göre akademik unvanlar farklılık gösterebildiği için, bu soru için cevap seçenekleri her ülkenin akademik sistemine uyacak şekilde düzenlenmiştir. Türkiye'de yardımcı doçentlikten profesörlüğe uzanan kariyer sürecinde doktora eğitimi almış olmak zorunluğu olduğu için, Türkiye'de anketi cevaplayan akademisyenlerin %93'ü doktora derecesine sahiptir. Otuz bir ülke için doktorasını tamamlamış akademisyenlerin oranı ise %85'tir.

7 Üniversiteler listesi için bkz. <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz> (Erişim Tarihi 25 Haziran 2015).

8 Bölümler/programlar şu şekildedir: 66 Uluslararası İlişkiler, 37 Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, 1 Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği, 2 Avrupa Birliği İlişkileri, 3 Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi. Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi çalışanlarından alanla ilgili olanlar da örnekleme dâhil edilmiştir.

Türkiye’den ankete cevap verenlerin lisans ve doktora derecelerini aldıkları üniversitelerin bulunduğu şehirler büyük yoğunlukla Ankara ve İstanbul’da toplanmıştır. Anketi cevaplayan öğretim elemanlarının %20’si lisans derecelerini Orta Doğu Teknik Üniversitesinden almıştır. Bunu Ankara (%18), Bilkent (%15), İstanbul (%13), Boğaziçi (%8), Uludağ (%6) ve Marmara (%6) üniversiteleri takip etmektedir. Türkiye’den alınan doktora derecelerinde de Ankara (%18), İstanbul (%17) ve ODTÜ (%13) üniversiteleri başı çekmektedir.

Bu makale kapsamında sunulan tüm tablo ve grafikler otuz bir ülke ortalaması ile Türkiye verilerini karşılaştıracak şekilde hazırlanmıştır. Ayrıca ankette yer alan tüm sorular ve sonuçları, sorulma sırasıyla değil, birbiriyle ilişkili veriler bir arada olacak şekilde sunulmuş, genel çerçeveyi daha rahat görmemize olanak sağlayacak bir format benimsenmiştir. Yine bu amaçla, bazı soruların sonuçları birleştirilerek verilmiş, bazıları ise makale kapsamı dışında tutulmuştur.⁹

Altı çizilmesi gereken bir diğer önemli nokta, tablo ve grafiklerde görülen oransal dağılımların tam sayılara tekabül edecek şekilde düzenlendiği ve bu durumun zaman zaman toplamda %100 oranını aşacak ya da altında kalacak şekilde bir dağılıma yol açtığıdır. Diğer taraftan, oransal dağılım soru formatına göre de değişiklikler arz etmektedir. Bazı sorular için kapalı uçlu cevap seçenekleri sunulurken, bazıları ankete katılan akademisyenlerin kendi tercihlerini yansıtmak üzere açık uçlu bırakılmıştır. Açık uçlu cevap seçeneklerinin çeşitliliği ve bu çeşitlilik içinde örtüşen cevapların oransal değerleri göz önünde bulundurulduğunda, açık uçlu sorularda genel toplamda %100 oranını aşan ya da altında kalan bir dağılım oluşabilmektedir.

Aşağıda öncelikle ankete katılanların lisans ve yüksek lisans düzeyinde verdikleri derslerle ilgili sorulara verdikleri yanıtlar özetlenecektir. Bu sorular, akademisyenlerin derslerinde ağırlıklı olarak yoğunlaştıkları bölgeler, teorik yaklaşımlar, dış politika ve güncel olaylara verdikleri ağırlık ile derslerini planlama yöntemleri gibi hususlara ilişkin tutum ve düşüncelerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Daha sonra akademisyenlerin yaptıkları araştırmalar ile ilgili veriler ortaya konacaktır. Bu kısımda, akademisyenlerin araştırma alanları, yoğunlaştıkları bölgeler, akademik faaliyetleri, benimsedikleri teorik ve epistemolojik yaklaşımlar ile araştırma yöntemleri, araştırmalarında kullandıkları yabancı diller ve kaynaklar gibi hususlara ilişkin sorulara verdikleri cevaplar üzerinde durulmuştur. Takip eden kısımda, Uİ literatürünün içeriği, son yıllardaki çalışmalar, alanda etkili akademik dergiler ve yayınevlerine ilişkin görüşler, akademisyenlerin karar alıcılar ve diğer sektörlerle ilişkileri, yayınlarına yönelik tercihleri, akademik değerlendirme süreçleri ile dünyada ve Türkiye’deki yüksek lisans ve doktora programlarına ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Son kısımda ise, Uİ akademisyenlerinin güncel dış politika olaylarına ilişkin görüş ve tutumları sunulmuştur.

Uluslararası İlişkiler Eğitimi

Otuz bir ülke ortalamasına göre, anketi cevaplayanların %57’si çalıştıkları kurumlarda son beş yılda lisans düzeyinde “Uİ’ye Giriş” veya “Küresel Siyaset” dersi verdiklerini belirtmiştir. Türkiye’de bu oran %60’dır. Türkiye ve diğer ülkelerde, anketi cevaplayan akademisyenlerin çoğunluğu, lisans programlarında verilen Uİ’ye Giriş ders içeriklerinin öğrencileri hem Uİ disiplini, hem de güncel dış politika ve uluslararası konular hakkında bilgilendirme amacı taşıdığını belirtmişlerdir.

Diğer taraftan, Tablo 1’de görüleceği üzere, lisans öğrencilerine Uİ’ye Giriş ve dengi dersler verdiğini belirten akademisyenlerin % 33’ü, derslerini tasarlarlarken öğrencilerin Uİ akademik disiplini daha iyi anlamalarını sağlamayı öncelikleri olarak belirtirken, %25’i öğrencilerin dış politika ve

9 Tüm sorular ve cevapları için bkz. Daniel Maliniak, Susan Peterson, Ryan Powers ve Michael J. Tierney, *TRIP 2014 Faculty Survey*, Williamsburg, VA., Institute for the Theory and Practice of International Relations, <https://trip.wm.edu/charts/> (Erişim Tarihi 11 Kasım 2015).

uluslararası konular hakkında bilgi edinmelerini sağlamanın öncelikleri olduğunu ifade etmiştir. Genel ortalamayla kıyaslandığında, Türkiye’den ankete katılan akademisyenler, Uİ’ye Giriş derslerinde Uİ disiplinini tanıtmamanın öncelikleri olduğunu daha yoğun belirten (%40) bir akademik topluluk olarak göze çarpmaktadır. Türkiye’de bu ders kapsamında dış politika ve uluslararası konular hakkında öğrencilerin bilgi edinmelerinin öncelikleri olduğunu belirten akademisyenlerin oranı (%24) ise genel ortalama ile (%25) uyumludur.

Tablo 1: Lisans öğrencilerine verdiğiniz Uİ’ye Giriş dersi, öğrencileri daha çok disiplinin yazını tanıtmaları için mi, yoksa dış politika ve uluslararası konular hakkında bilgi edinmeleri için mi tasarlandı?

(%)	TÜRKİYE	GENEL
Uİ disiplinini tanıtmak için	10	12
Her ikisi de, fakat öncelikle öğrencilere Uİ disiplinini tanıtmak için	40	33
Her ikisi de yaklaşık eşit şekilde	19	23
Her ikisi de, fakat öncelikle dış politika ve uluslararası konular hakkında bilgi sahibi olmaları için	24	25
Dış politika ve uluslararası konular hakkında bilgi sahibi olmaları için	8	8

Anket sonuç raporuna göre, lisans seviyesinde Uİ derecesi için zorunlu alan dersi olarak okutulması gerektiği düşünülen dersler (Tablo 2) arasında Uİ Teorileri en yüksek oranda (%73) belirtilirken, bu oran Türkiye için daha da yüksektir (%85). Bu sonucun ortaya çıkmasında, Uİ Teorileri derslerinin Türkiye’deki lisans eğitim programlarına özellikle ABD ve Avrupa’daki üniversitelerden daha geç bir tarihte girmiş olmasının ve bu konuda öğrencilerin lisans öncesi ve lisans süresince yeterince bilgilenemedikleri algısının rol oynadığı düşünülmektedir.

Tablo 2: Lisans düzeyinde Uİ derecesi için aşağıdaki derslerden hangi dört tanesi zorunlu alan dersi olmalıdır? (Seçmeli açılacak dersleri göz ardı ediniz)

(%)	TÜRKİYE	GENEL
Türkiye Dış Politikası ¹⁰	48	20
Karşılaştırmalı Dış Politika	24	23
Karşılaştırmalı Tarih	12	11
Diplomasi Tarihi	45	19
Etik ve Uluslararası İlişkiler	2	14
Uluslararası/Küresel Kalkınma	2	14
Uluslararası/Küresel Ekonomi	11	15
Uluslararası/Küresel Çevre Politikaları	1	5
Uluslararası/Küresel Ekonomi Politik	13	45
Uluslararası Hukuk	53	20
Uluslararası Örgütler	28	27
Uluslararası İlişkiler Teorileri	85	73
Uluslararası/Küresel Güvenlik	11	39
Uluslararası/Küresel Sosyoloji	3	7
Dış Politika Analizi	22	9
Araştırma Yöntemleri	32	35
Amerikan Dış Politikası	1	12
Dünya Dinleri ya da Karşılaştırmalı Dinler	1	4
Diğer	3	6

10 Ankete katılan tüm akademisyenler için buldukları ülkelerin ismi soru şıklarında belirtilmiştir. Bu kapsamda bu soruda Türkiye’den ankete katılan akademisyenler için “Türkiye Dış Politikası” dersi eklenmiştir.

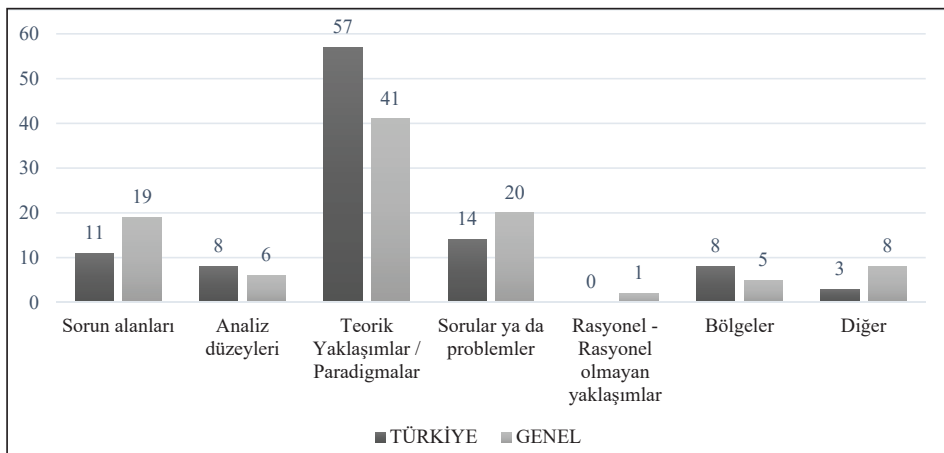
Öte yandan, lisansüstü düzeyde son beş yılda Uİ dersi veren akademisyenlerin otuz bir ülke ortalaması %35 iken, Türkiye için bu oran %30'dur. Tablo 3'te belirtildiği gibi, Türkiye ve diğer ülkelerde anketi cevaplayan akademisyenler, yüksek lisans programlarında verilen Uİ derslerini tasarlarırken öğrencilere hem Uİ disiplinini tanıtmayı, hem de dış politika ve uluslararası ilişkilerde temel meseleler hakkında bilgi edinmelerini önemsemektedirler. Lisans programlarıyla kıyaslandığında, gerek genel ortalamaya, gerekse Türkiye ortalamasına bakıldığında araştırmaya katılan akademisyenlerin yüksek lisans derslerini tasarlarırken öncelikleri daha homojen bir dağılım göstermektedir. Bunun yanı sıra, Türkiye sonuçları Diploması Tarihi, Türkiye Dış Politikası, Uluslararası Hukuk ve Dış Politika Analizi derslerinin zorunlu olarak okutulmasına, dünya ortalamasının belirgin şekilde üzerinde destek verildiğini göstermektedir. Buna karşın, Etik ve Uİ, Uluslararası/Küresel Kalkınma, Uluslararası/Küresel Ekonomi Politik, Uluslararası/Küresel Güvenlik gibi alanın görece yeni alt çalışma alanlarında Türkiye sonuçları net şekilde daha düşük çıkmıştır. Bu kapsamda Türkiye Uİ camiasının hala kuruluş dönemi klasik yapılanmasının etkisinde olduğu ve yeni alanların müfredata girmekte zorlandığı söylenebilir. Son olarak, Amerikan Dış Politikası dersi de Türkiye'de dünyadan farklı olarak zorunlu okutulması düşünülen dersler arasında görülmemektedir.

Tablo 3: Yüksek lisans öğrencilerine verdiğiniz Uİ dersi, öğrencileri daha çok disiplin yazınına tanımaları için mi, yoksa dış politika ve uluslararası konular hakkında bilgi edinmeleri için mi tasarlandı?

(%)	TÜRKİYE	GENEL
Öğrencilere Uİ disiplinini tanıtmak için	17	13
Her ikisi de, fakat öncelikle öğrencilere Uİ disiplinini tanıtmak için	22	24
Her ikisi de yaklaşık eşit şekilde	22	21
Her ikisi de, fakat öncelikle dış politika ve uluslararası konular hakkında bilgi sahibi olmaları için	22	27
Öğrencilerin dış politika ve uluslararası konular hakkında bilgi sahibi olmaları için	17	14

Benzer şekilde, doktora düzeyinde Uİ/Küresel Siyaset dersi verdiğini belirten akademisyenlerin oranı dünyada %17, Türkiye'de %15 olarak çıkmıştır. Türkiye'de bu soruya cevap veren akademisyenlerin %57'si doktora derslerini teorik yaklaşımlara, %14'ü sorular ya da problemlere, %11'i ise sorun alanlarına göre planlamaktadır (Grafik 1). Dünyada ise teorik yaklaşımlar %41 ile derslerin planlanmasında gözetilen en etkin unsurdur.

Grafik 1: Doktora öğrencilerine verdiğiniz alan semineri veya temel Uİ dersinde, aşağıdakilerden hangisi ders kaynakları planlamanızı en iyi şekilde yansıtıyor?

Araştırma Konuları ve Kişisel Tercihler

Türkiye’de anketi cevaplayanların %37’si, dünyada ise %53’ü Siyaset Bilimi alanı içinde temel alt çalışma alanını Uİ/Küresel Siyaset olarak tanımlamaktadır (Tablo 4). Türkiye’den ankete katılan akademisyenlerin %20’si temel çalışma alanlarının Uİ olduğunu, fakat çalışmalarını Siyaset Bilimi disiplini içinde yürütmediklerini belirtmiştir. Bu oran genel ortalama içinde yalnızca %5’tir. Bu bağlamda Uİ çalışmalarını Siyaset Bilimi disiplininin bağımsız yürüttüklerini söyleyenlerin oranının en yüksek olduğu ülke Türkiye’dir. Ek olarak, Türkiye’de %22’lik bir kesim ikincil alt çalışma alanı olarak Uİ/Küresel Siyaseti belirtirken, %31’i alan/bölge çalışmalarını, %11’i Türkiye Siyasetini, %11’i Karşılaştırmalı Siyaset çalışmalarını ikincil alt çalışma alanı olarak tanımlamaktadır. Bu oranlar genel ortalama için sırasıyla %18, %21, %6 ve %17’dir.

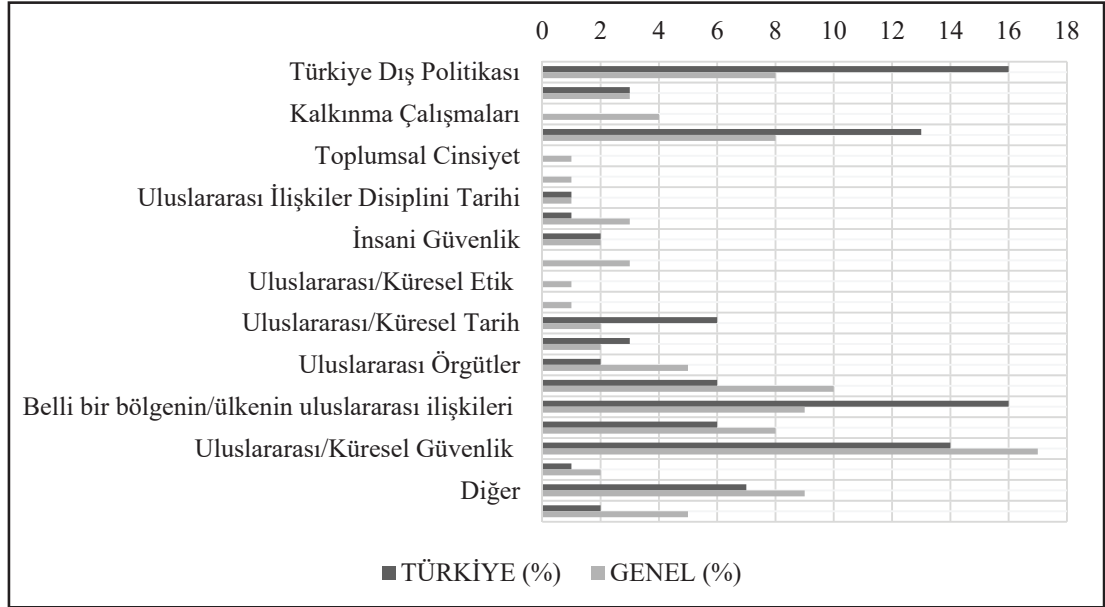
Tablo 4: Siyaset Biliminde temel alt çalışma alanınız hangisidir?¹¹

(%)	TÜRKİYE	GENEL
Türkiye Siyaseti¹¹	3	2
Alan/Bölge Çalışmaları (Avrupa Çalışmaları dâhil)	25	14
Karşılaştırmalı Siyaset	6	8
Kalkınma Çalışmaları	0	2
Uluslararası İlişkiler/Küresel Siyaset	37	53
Araştırma Yöntemleri	0	1
Siyaset Felsefesi/Siyaset Teorisi	1	3
Kamu Politikası/Kamu Yönetimi	0	1
Siyaset Sosyolojisi	1	1
Diğer	4	8
Uluslararası İlişkiler çalışıyorum ancak Siyaset Bilimi disiplini içerisinde değil	20	5
Siyaset Bilimi çalışan bir akademisyen değilim	3	2

Grafik 2’de de görüldüğü üzere, TRIP-2014 anketi genel ortalamasına göre Ulusal/Küresel Güvenlik (%17) Uİ disiplini içinde temel araştırma alanlarının başını çekmektedir. Türkiye’de ise bu oran %14’tür. Türkiye verileri ışığında, belli bir bölgenin/ülkenin uluslararası ilişkilerini (%16) ve Türkiye Dış Politikasını (%16) anlamaya yönelik çalışmaların, ankete Türkiye’den katılanlar için temel çalışma alanları olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye’den ankete katılan akademisyenlerden ikinci çalışma alanlarını belirtmeleri istendiğinde ise ilk sırayı yine Türkiye Dış Politikası almaktadır (%28). Bunu, belli bir bölgenin/ülkenin uluslararası ilişkilerine ilişkin çalışmalar (%16), Uİ teorileri (%14), Ulusal/Küresel Güvenlik (%14), Avrupa Çalışmaları/Avrupa Entegrasyonu (%11), Karşılaştırmalı Dış Politika (%10) ve Uluslararası Örgütler (%8) takip etmektedir.¹²

11 Ankete katılan tüm akademisyenler için görev yaptıkları ülkelerin ismi soru şıklarında belirtilmiştir. Bu başlık altında Türkiye’de “Türkiye Siyaseti” kategorisi geçerlidir.

12 Genel ortalamaya göre sırasıyla en popüler ikincil araştırma alanları: X ülke dış politikası (%17), Uİ Teorileri (%17), belli bir bölgenin/ülkenin uluslararası ilişkilerine ilişkin çalışmalar (%16), Ulusal/Küresel Güvenlik (%16), Uluslararası Örgütler (%14), Karşılaştırmalı Dış Politika (%11), Uluslararası/Küresel Ekonomi Politik (%10) ve Avrupa Çalışmaları/Avrupa Entegrasyonu’dur (%8).

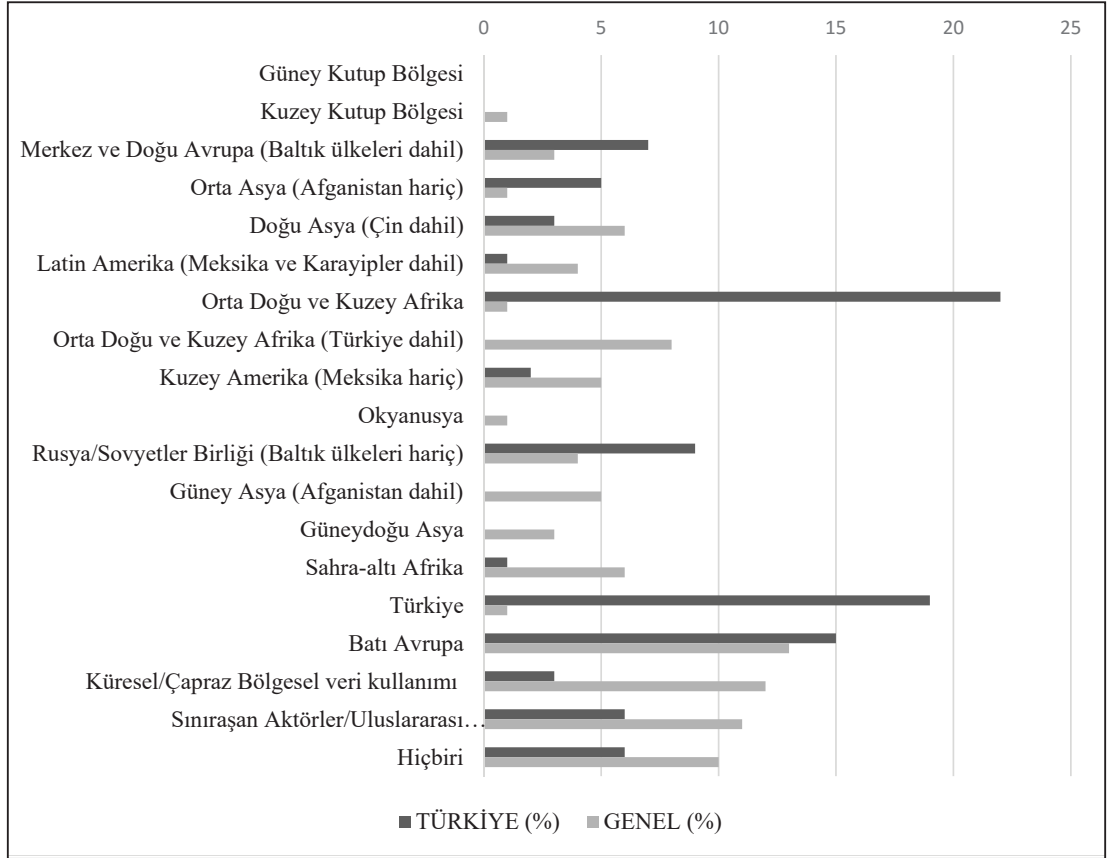
Grafik 2: Uİ’de temel araştırma alanınız hangisidir?

Genel ortalamaya bakıldığında, akademik çalışmalarında belli bir bölge üzerine çalıştığını belirten akademisyenlerin %13'ünün Batı Avrupa, %12'sinin Küresel/Çapraz Bölgesel veri kullanımı ve %11'inin sınır aşan aktörler/uluslararası örgütlere yoğunlaştıkları görülmektedir (Grafik 3). Türkiye’de ise akademisyenlerin %22’si Orta Doğu ve Kuzey Afrika’yı en çok çalışılan alan olarak belirtmiştir. Bunu %19’la Türkiye, %15’le Batı Avrupa ve %9’la Rusya/Sovyetler Birliği (Baltık ülkeleri hariç) üzerine yoğunlaşanlar takip etmektedir. Diğer yandan, Türkiye’de küresel veya bölgesel verilerin çapraz kullanımı (%4) ve sınır aşan aktörler/uluslararası örgütlere ilişkin çalışmalar (%6) genele kıyasla daha az iken, dünyada Orta Doğu ve Kuzey Afrika çalışanların oranı (%1)¹³ Türkiye’ye¹⁴ (%22) göre çok düşüktür. Öte yandan dünya genelinde Türkiye’yi de kapsayacak şekilde Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesi üzerine çalışanların oranı %8’dir.

Akademisyenlerin yoğunlaştıkları temel bölgelere ek olarak, ankete cevap verenlerin ikincil alan olarak ağırlıklı kendi ülkeleri, Batı Avrupa Siyaseti (%19) ve sınır aşan aktörler/uluslararası örgütler (%23) ile küresel/çapraz bölgesel veri kullanımına (%15) odaklandıkları tespit edilmiştir. Türkiye’de ise akademisyenlerin ele aldığı diğer bölgeler sırasıyla Türkiye (%35), Orta Doğu ve Kuzey Afrika (Türkiye dahil) (%24), Batı Avrupa (%16), Rusya/Sovyetler Birliği (Baltık ülkeleri hariç) (%13) ve Orta Asya’dır (Afganistan hariç, %11).

13 Bu oran Türkiye hariç Orta Doğu ve Kuzey Afrika çalışanların oranıdır.

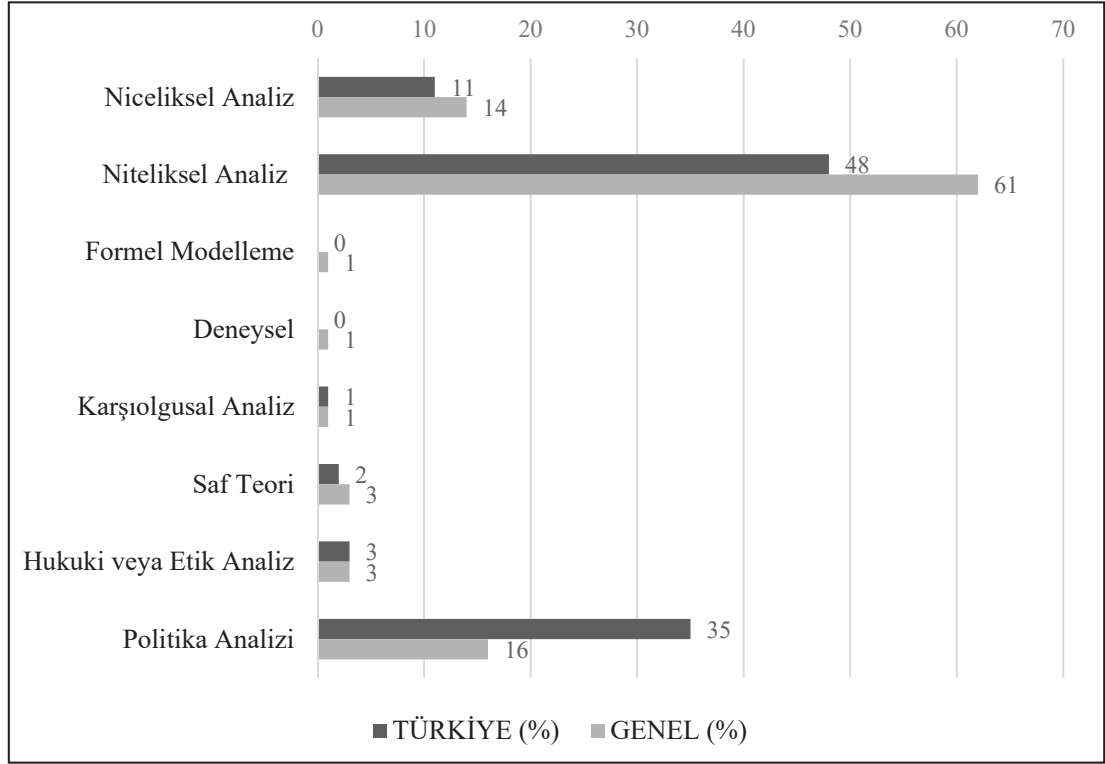
14 Bu oran Türkiye hariç Orta Doğu ve Kuzey Afrika çalışanların oranıdır.

Grafik 3: Araştırmalarınızda, üzerinde yoğunlaştığınız temel bölge hangisidir?

Akademisyenlerin çalışmalarında kullandıkları temel araştırma yöntemlerine gelince, tüm ülkelerde niteliksel araştırma yöntemleri (%61) en yaygın kullanılan yöntemlerdir (Grafik 4). Türkiye’de de ankete katılanların %48’i niteliksel metotları, %35’i ise politika analizi yöntemini tercih etmektedir. Öncelikle kullanılan yöntem dışında diğer hangi yöntemlere başvurulduğu sorusuna ise dünyadan anketi cevaplayanların %39’u politika analizi, %22’si niteliksel analiz, %20’si niceliksel analiz, %13’ü saf teori, %10’u hukuki ve etik analiz yöntemlerini belirtmiştir.¹⁵ Türkiye’de en yaygın diğer araştırma metotları ise sırasıyla politika analizi (%38), niteliksel analiz (%28), niceliksel analiz (%15) ve saf teori (%15) olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁶

15 Diğer yöntemlerin dağılımı, karşı-olgusal analiz (%9), formel modelleme (%6), deneysel yöntem (%5) şeklindedir. Ankete katılanların %12’si sunulan yöntemlerden hiçbirini kullanmadıklarını belirtmiştir.

16 Diğer yöntemlerin Türkiye içinde dağılımı, hukuki veya etik analiz (% 6), karşı-olgusal analiz (% 4), formel modelleme (% 4), deneysel yöntem (% 3) şeklindedir. Ankete katılanların % 8’i ise sunulan yöntemlerden hiçbirini kullanmadıklarını belirtmiştir.

Grafik 4: Araştırmalarınızda öncelikle hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?

Ankete katılan ülkeler ortalamasına göre, anketi cevaplayanların %16'sı akademik araştırma yapabilecek düzeyde yabancı bir dil bilmediğini belirtirken, %38'i bir, %29'u iki ve %16'sı üç veya daha fazla yabancı dil bildiğini ifade etmiştir. Türkiye'de ise katılımcıların tümü en az bir yabancı dil bildiğini belirtirken, bir ve iki yabancı dil bilenlerin oranı sırasıyla %55 ve %37, üç veya daha fazla yabancı dil bilenlerin oranı %8'dir. Bununla birlikte, tüm ülkelerde anketi cevaplayanların %55'i düzenli olarak ana dillerinden farklı bir dilde yazılmış kaynaklara başvururken, bu oran Türkiye için %85'tir.

İngilizce hazırlanan yayınlarda İngilizce dışındaki dillerde yazılmış literatüre düzenli olarak atıf yaptığını belirten akademisyenlerin oranı genel olarak %27, Türkiye'de %26'dır (Tablo 5). Bununla birlikte, dünyada akademisyenlerin %12'si, Türkiye'de ise %5'i İngilizce yayın hazırlarken başka dillerde yazılmış hiç bir kaynağı kullanmadığını belirtmiştir.

Tablo 5: İngilizce bir yayın hazırlarken diğer dillerde yazılmış literatüre ne sıklıkta atıf yaparsınız?

(%)	TÜRKİYE	GENEL
Hiçbir zaman	5	12
Nadiren	27	29
Ara sıra	37	29
Düzenli olarak	26	27
İngilizce yayınlar kaleme almıyorum.	5	3

Diğer taraftan, Tablo 6'dan da anlaşılacağı gibi, TRIP-2014 ortalamasına göre bir önce bahsedilen soruda “Hiçbir zaman” seçeneğini işaretleyenlerin %20'si¹⁷ yayını gözden geçirenlerin kullanılan dili bilmemeleri halinde, kaynakçada belirtilen yayınlara ulaşmakta zorlanabilecekleri düşüncesiyle İngilizce kaleme aldıkları yayınlarda, diğer dillerde yazılmış literatüre atıf yapmadıklarını belirtmiştir. Bu oran Türkiye'deki akademisyenler arasında %50'dir.¹⁸

Tablo 6: İngilizce kaleme aldığınız yayınlarda, İngilizce dışındaki dillerde yazılmış literatüre atıf yapmanızı engelleyen nedir? (En fazla iki seçenek işaretleyiniz.)

	Tercih			GENEL (%)		
		1	2		1	2
TÜRKİYE (%)	Kullanılan dili bilmeyen okuyucular ve hakemler kaynakçada belirtilen yayınlara ulaşmakta zorlanabilirler.	17	33	GENEL (%)	6	14
	İngilizce dışında yazılmış kaynaklara atıf yapmak hakemlerin değerlendirme sürecinde kimliğimi kısmen açığa çıkaracaktır.	0	17		1	2
	Atıf yapacağım eserin yerine her zaman ona eşdeğer ya da daha iyi seviyede İngilizce yazılmış eserler vardır.	33	0		7	15
	Hakemlerin İngilizce olmayan kaynaklara daha az itibar göstereceğinden endişeleniyorum.	0	17		3	6
	Araştırmalarımnda İngilizce dışındaki dillerde yazılmış hiçbir kaynağı kullanmıyorum, bu yüzden onlardan alıntı yapamıyorum.	50	17		77	10
	Diğer	0	17		5	3

Ankete katılanların kişisel zaman kullanım alışkanlıklarına bakıldığında ise eğitim-öğretim (%44) ve araştırma (%42)¹⁹, Türkiye'de ankete katılanların en fazla zaman ayırdıkları akademik faaliyetlerdir. Bu oranlar dünya geneli ile uyumludur (sırasıyla %46 ve %42).²⁰

Türkiye'de anketi cevaplayanların %32'si araştırmalarında teoriden çok uygulamaya yöneldiklerini söylerken, %10'u öncelikle teori odaklı çalıştığını belirtmiştir (Tablo 7). Türkiye'de teoriye daha çok vurgu yapanların toplamı %36 iken, dünya genelinde bu oran %50 olarak çıkmaktadır.

Tablo 7: Araştırmanız sadece teori odaklı mıdır yoksa uygulamaya mı yöneliktir?

	TÜRKİYE (%)	GENEL (%)
Öncelikle teori odaklı	10	19
Her ikisi de, ancak uygulamadan çok teori odaklı	26	31
Her ikisi de eşit	24	19
Her ikisi de, ancak teoriden çok uygulamaya yönelik	32	21
Öncelikle uygulamaya yönelik	9	10

17 Bu önermeyi ilk ve ikinci tercih olarak belirtenlerin toplam oranıdır.

18 Bu önermeyi ilk ve ikinci tercih olarak belirtenlerin toplam oranıdır.

19 Bu faaliyetlere zamanlarının % 26-50'sini ayıran akademisyenlerin oranını göstermektedir.

20 Bu faaliyetlere zamanlarının % 26-50'sini ayıran akademisyenlerin oranını göstermektedir.

Tablo 8’de gösterilen anket sonuçlarına göre, gerek Türkiye’den gerekse dünya genelinde ankete katılanların çoğunluğu çalışmalarında hem rasyonalist yaklaşımları hem de aktörlerin rasyonel olduğu varsayımına dayanmayan alternatif yaklaşımları kullandıklarını belirtmiştir. TRIP-2014 genel ortalamasıyla kıyaslandığında, Türkiye’de araştırmalarını aktörlerin rasyonel oldukları varsayımına dayandırmayanların oranının genel ortalamanın altında, rasyonel tercih yaklaşımını kullananların ise genel ortalamanın üstünde olduğu görülmektedir.

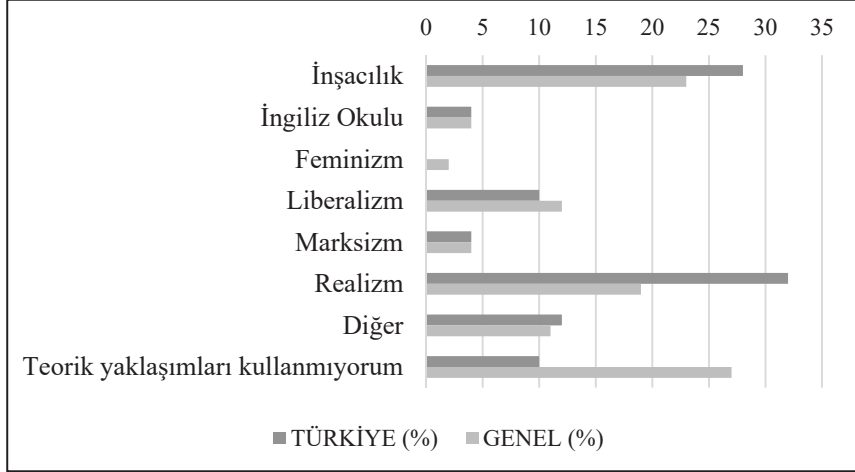
Tablo 8: Aşağıdaki ifadelerden hangisi çalışmalarınızı en iyi şekilde tanımlar?²¹

	TÜRKİYE (%)	GENEL (%)
Rasyonel tercih yaklaşımını kullanıyorum	13	7
Benim çalışmalarım, bazen “ılımlı rasyonel tercih” olarak adlandırılan, genel olarak fayda-maksimizasyonu yapan aktörler varsayımına dayanan, geniş anlamda rasyonalisttir.	28	22
Benim çalışmalarım hem rasyonalist yaklaşımları hem de aktörlerin rasyonel olduğu varsayımına dayanmayan alternatif yaklaşımları kullanıyor.	46	46
Benim çalışmalarım aktörlerin rasyonel olduğu varsayımına dayanmıyor.	14	25

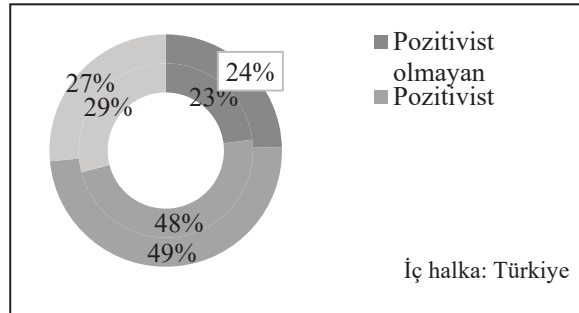
Öte yandan, UI akademisyenlerinin kullandığı teorik yaklaşımlar arasında İnşacılık (*Constructivism*) %23 ile dünyada en yaygın kullanılan teorik yaklaşımdır (Grafik 5). Sonuçlarda dikkat çeken bir diğer unsur ise teorik yaklaşımları kullanmayanların oranının (%26), en çok tercih edilen İnşacılık yaklaşımını geçmiş olmasıdır. 2011’de her iki oranın da %22 seviyesinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda, İnşacılık yaklaşımını kullanan ve herhangi bir teorik yaklaşımı kullanmayan akademisyen oranlarında artış gözlemlenmiştir. Çalışmalarında teorik yaklaşımları kullanmadığını belirten akademisyenlerin %44’ü UI’ye yaklaşımlarının herhangi bir teorik yaklaşım veya paradigmaya dayanmadığını, %47’si ise UI’ye yaklaşımlarının birden fazla teorik yaklaşım veya paradigmaya dayandığını belirtmiştir.

Türkiye’de anketi cevaplayanlar arasında ise İnşacılık (%28), Realizm’den (%32) sonra en yaygın ikinci teori olarak benimsenmekle birlikte, çalışmalarında herhangi bir teorik yaklaşım kullanmadığını belirten akademisyenlerin oranı %10’da kalmıştır. Bu oranlar Türkiye’ye ilişkin 2011 verileriyle kıyaslandığında, Realizm yaklaşımını benimseyen akademisyenlerin oranında %6’lık, İnşacılık yaklaşımını benimseyen akademisyenlerin oranında ise %4’lük artış olduğu görülmektedir.

21 Araştırmaya katılanlardan hiçbir seçenek tam olarak kendilerini ifade etmiyorsa, kendilerini ifade etmeye en yakın olan seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

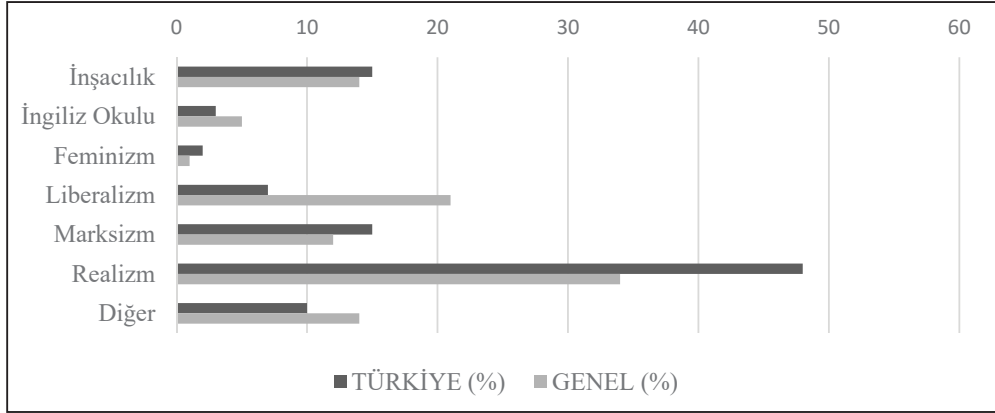
Grafik 5: Aşağıdakilerden hangisi sizin Uİ çalışmalarına yaklaşımınızı en iyi şekilde tanımlar?²²

Şekil 1’de de görüleceği gibi, Türkiye’de ankete katılanlar arasında pozitivizm (%48) en yaygın epistemolojik yaklaşım iken, pozitivist olmayan yaklaşımların %23 ve post-pozitivist yaklaşımların %29 oranında benimsendiği görülmektedir. Türkiye verilerinin bu konuda dünya geneli ile örtüştüğü gözlemlenmiştir.

Şekil 1: Genel anlamda, çalışmalarınızı epistemolojik olarak nasıl tanımlarsınız?

Bunun yanı sıra, genel ortalamaya göre, katılımcıların %39’u akademik kariyerlerinin başlangıcından bu yana aynı paradigma veya teorik yaklaşımı benimsediğini belirtirken, bu grubu %31’lik oranla akademik kariyerlerinin başlangıcından bu yana hiç bir zaman herhangi bir paradigma veya teorik yaklaşım çerçevesinde araştırma yapmadığını belirten grup izlemektedir. Bu soruya ilişkin Türkiye verilerine bakıldığında, ankete katılanlardan %64’ünün akademik kariyerlerine başladıkları günden bu yana benimsedikleri teorik yaklaşımı değiştirmedikleri görülmektedir. Öte yandan, araştırmaya katılanların dünyada %18’i, Türkiye’de ise %19’u kariyerlerinin başlangıcında benimsedikleri teorik yaklaşım veya paradigmayı değiştirdiklerini ifade etmektedir. Türkiye’de hiçbir zaman herhangi bir paradigma/teori çerçevesinde araştırma yapmadığını belirtenlerin oranı %12 ile dünya ortalamasının (%31) altındadır.

22 Ankete katılanlardan, çalışmalarının cevap seçeneklerinde sunulan teorik yaklaşımlardan biriyle örtüşmediğini düşünüyorlarsa, diğer akademisyenlerin çalışmalarını yerleştireceği kategoriye işaretlemeleri istenmiştir.

Grafik 6: Akademik kariyerinizin başlangıcında öncelikle hangi paradigmayı veya teorik yaklaşımı benimsediniz?

Araştırmada dikkat çeken bir diğer husus da gerek Türkiye ortalaması gerekse genel sonuçlara göre, anketi cevaplayan akademisyenlerin ciddi bir kesiminin akademik kariyerlerine başlarken benimsedikleri teorik yaklaşımın Realizm olduğudur (Grafik 6).²³

Tablo 9'dan da anlaşılacağı üzere, Türkiye'de ankete katılanların %46'sı akademik kariyerlerinin başlangıcından bu yana benimsedikleri paradigma/teorilerin değişmesinde rol oynayan en önemli etkenin, uluslararası sistemdeki olaylar ve değişiklikler olduğunu belirtmiştir. Dünyada ise uluslararası gelişmelerin etkisi %28 ile altıncı sıraya gerilemiştir. Genel dağılım içinde bu husustaki en belirleyici faktörler, diğer akademisyenlerce yürütülen çalışmalardan ortaya çıkan ikna edici teorik varsayımlar (%43) ve kendi çalışmalarından elde edilen ampirik bulgular (%42) şeklindedir.²⁴

Tablo 9: Paradigmamı veya teorik yaklaşımımı değiştirdim çünkü;

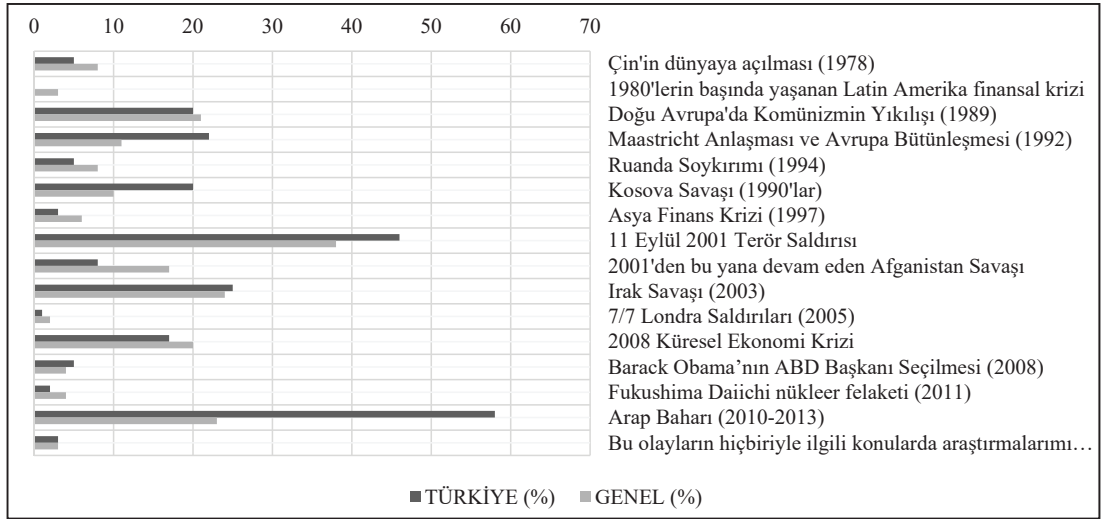
	TÜRKİYE (%)	GENEL (%)
Kendi araştırmalarımın çıkan ikna edici teorik argümanlar sonucu	38	36
Diğer akademisyenlerin çalışmalarından çıkan ikna edici teorik argümanlar sonucu	25	43
Kendi araştırmalarımın çıkan ampirik bulgular sonucu	14	42
Diğer akademisyenlerin araştırmalarından çıkan ampirik bulgular sonucu	13	27
Uluslararası sistemdeki olaylar veya değişiklikler	46	28
Önceki paradigmanın esneklikten yoksun oluşu veya genel uygulanabilirliğinin olmayışı	21	31
Yeni paradigmanın araştırmalarımı yayımlamak için fırsatları artırması	4	3
Benimsediğim yeni paradigmanın araştırma fonları almayı kolaylaştırması	0	2
Önceki paradigmamı kullanmayı sürdürmenin mesleki veya sosyal maliyetleri	2	3
Temel araştırma konularımın değişmesi	23	30
Diğer	2	4

23 Türkiye'de ankete katılanların akademik kariyerlerinin başlangıcında öncelikle benimsedikleri yaklaşımlar sırasıyla Realizm (%48), İnşacılık (%15), Marksizm (%15), diğer (%10), Liberalizm (%7), İngiliz Okulu (%3) ve Feminizm (%2) şeklindedir. Genel dağılım ise Realizm (%34), Liberalizm (%21), diğer (%14), İnşacılık (%13), Marksizm (%12), İngiliz Okulu (%5) ve Feminizm (%1) şeklindedir.

24 Araştırmaya katılanlardan kendilerine uyan tüm seçenekleri işaretlemeleri istendiğinden genel toplam %188 olarak çıkmaktadır.

Grafik 7’de gösterildiği üzere, anketi cevaplayan akademisyenlerden araştırmalarını yönlendiren en önemli üç uluslararası ilişkiler meselesini belirtmeleri istendiğinde, akademisyenlerin çoğunluğu ABD’de gerçekleşen 11 Eylül 2001 saldırıları sonrasında meseleye ilgilerinin arttığını ve araştırmalarını bu konu üzerine yoğunlaştırdıklarını belirtmişlerdir. Türkiye’de ise Arap Baharı sonrası meseleye ilişkin araştırmaların arttığını belirten akademisyenlerin oranı %58, 11 Eylül saldırıları ile araştırmalarının şekillendiğini söyleyenlerin oranı %46’dır.

Grafik 7: Aşağıda belirtilen olaylardan hangilerinden sonra söz konusu olaya ilişkin araştırmalarınızı artırdınız veya azalttınız?²⁵

Anket sonuçları, ankete katılan akademisyenler arasında ekonomik ve sosyal meselelere yaklaşımda liberal/sol görüşlerin daha ağırlıklı (%56 ve %72) olarak benimsendiğini ortaya koymuştur (Tablo 10). Türkiye’de de ankete katılanların %48’i ekonomik meselelerde, %56’sı ise sosyal meselelerde liberal/sol bir duruşa sahiptir.

Tablo 10: Genel anlamda ekonomik ve sosyal konulara karşı tutumunuzu en iyi anlatan aşağıdakilerden hangisidir?²⁶

		TÜRKİYE	GENEL		TÜRKİYE	GENEL
Keskin Liberal/Sol	Ekonomik konulara yaklaşım (%)	4	15	Sosyal konulara yaklaşım (%)	8	28
İlımlı Liberal/Sol		44	41		48	44
Orta yolcu		28	30		25	19
İlımlı Muhafazakar/Sağ		22	13		18	8
Keskin Muhafazakar/Sağ		2	1		0	1

25 Anketi cevaplayanlardan en önemli üç olayı belirtmeleri istendiğinden genel toplam %100’ü aşmaktadır.

26 Burada, “genel anlamda ekonomik konulara yaklaşımınız nedir?” ve “genel anlamda sosyal konulara yaklaşımınız nedir?” şeklinde yöneltilen iki ayrı soruya ilişkin cevaplar birleştirilerek tek tabloda sunulmuştur.

Uluslararası İlişkiler Disiplini

Bu yıl ilk kez ankete katılan akademisyenlere Uİ camiası içindeki aidiyetlerine ilişkin çeşitli sorular da yöneltilmiştir. Öncelikle katılımcıların ciddi bir oranı (dünyada %29, Türkiye’de %31) kendilerini konu temelli Uİ camiasının bir parçası olarak hissettiklerini belirtmiştir (Tablo 11). Diğer taraftan, Türkiye’de anketi cevaplayan ve kendilerini Uİ camiasının bir parçası olarak hissetmediklerini ifade edenlerin oranı sadece %3 ile genel ortalamanın (%13) çok altında kalmıştır. Bu oran, Türkiye’yi Uİ camiasında aidiyet duygusunun en çok pekiştiği ülkeler arasına sokmaktadır. Avusturya, Kolombiya, Singapur ve Şili’den anketi cevaplayanlar arasında kendini Uİ camiasının bir parçası olarak hissetmediğini belirten katılımcı yok iken, kendini Uİ camiasının bir parçası olarak hissetmediğini belirten akademisyenlerin en yoğun bulunduğu ülkeler sırasıyla İrlanda (%50), Hong Kong (%33), Hollanda (%31), İsviçre (%27), İsveç (%25), Norveç (%25) ve İsrail’dir (%20).

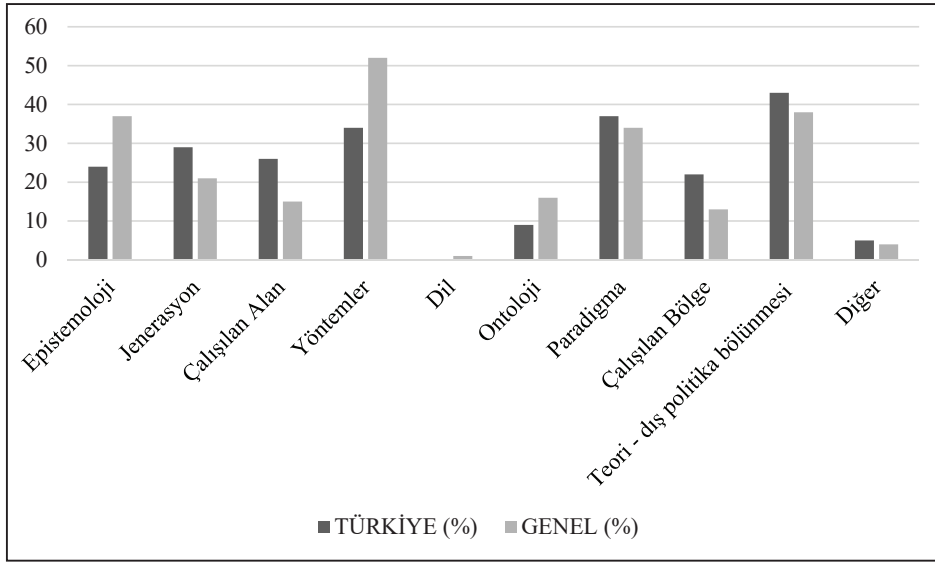
Tablo 11: Aşağıdakilerden hangisi sizin Uİ disiplini içindeki konumunuzu en iyi şekilde tanımlar?’nın parçasıymış gibi hissediyorum

	Tercih	1	2		1	2
TÜRKİYE (%)	Epistemolojik-temelli Uİ camiasının	2	4	GENEL (%)	4	4
	Jenerasyon-temelli Uİ camiasının	1	2		2	5
	Küresel Uİ camiasının	20	8		16	13
	Konu-temelli Uİ camiasının	31	19		29	16
	Ulus-altı Uİ camiasının	1	1		2	2
	Dil-temelli Uİ camiasının	0	4		2	2
	Metodolojik-temelli Uİ camiasının	6	5		3	5
	Ulusal Uİ camiasının	12	13		9	9
	Ontolojik-temelli Uİ camiasının	2	5		2	3
	Paradigma-temelli Uİ camiasının	4	3		5	4
	Bölgesel (ör. Latin Amerika, İskandinav, vs.) Uİ camiasının	17	11		12	10
	Diğer	0	0		2	1
	Herhangi bir Uluslararası İlişkiler camiasının parçasıymış gibi hissetmiyorum.	3	4		13	4

Bununla birlikte, Grafik 8’den de anlaşılacağı üzere, TRIP-2014 genel ortalaması göz önünde bulundurulduğunda anketi cevaplayan akademisyenlerin yöntemler (%52), teori-dış politika bölünmesi (%38), epistemoloji (%37), paradigma (%34), jenerasyon (%21), ontoloji (%16), çalışılan alan (%15), çalışılan bölge (%13) ve diğer gerekçeler (%4) nedeniyle Uİ camiası içinde bir bölünme yaşandığını düşünmektedirler. Dil temelli farklılıkların²⁷ (%1) ise ciddi bir ayrışmaya yol açmadığına inanılmaktadır. Bu konuda Türkiye’de temel ayrışmaların teori-dış politika bölünmesi (%43), paradigma (%37), yöntemler (%34), jenerasyon (%29), çalışılan alan (%26), epistemoloji (%24), çalışılan bölge (%22) ve ontoloji (%9) üzerine olduğu düşünülmektedir.

27 TRIP 2014 Türkiye sonuç raporunda dil seçeneğine ilişkin sonuçlar belirtilmemiştir.

Grafik 8: Aşağıdakilerden hangisinin günümüzde Uİ akademisyenleri arasında en fazla bölünme yarattığını düşünüyorsunuz? (İlk üç seçeneği belirtiniz.)

Uİ disiplininin kökeni ve kontrolü üzerine sorulan sorulardan, anketi cevaplayan akademisyenlerin çoğunluğunun disiplin üzerinde Amerikan (%61) ve Batı (%77) egemenliği olduğu fikrini paylaştığı ve yine çoğunluğun ABD ve Batı'nın bu alandaki hakimiyetine karşı çıkmamanın önemli olduğunun altını çizdiği görülmektedir (Tablo 12). Bu hususta Türkiye verileri genel ortalamanın biraz üzerinde çıkmıştır.

Tablo 12: “Uİ disiplini Amerika'nın ve Batı'nın hâkim olduğu bir disiplindir.” ifadesine katılır mısınız?²⁸

		TÜRKİYE	GENEL		TÜRKİYE	GENEL
Kesinlikle katılmıyorum	Uİ disiplini Amerika'nın hakim olduğu bir disiplindir.	2	5	Uİ disiplini Batı'nın hakim olduğu bir disiplindir.	1	5
Katılmıyorum		20	18		3	7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum		6	16		11	11
Katılıyorum		64	50		59	55
Kesinlikle katılıyorum		8	11		26	22
		TÜRKİYE	GENEL		TÜRKİYE	GENEL
Evet	Uİ disiplininde Amerika'nın hakimiyetine karşı çıkmak önemli midir?	67	64	Uİ disiplininde Batı'nın hakimiyetine karşı çıkmak önemli midir?	65	62
Hayır		28	26		30	24
Fikrim Yok		5	10		4	14

28 Bu soru anket içerisinde “Uİ disiplini Amerika'nın hakim olduğu bir disiplindir ifadesine katılır mısınız?” ve “Uİ disiplini Batı'nın hakim olduğu bir disiplindir ifadesine katılır mısınız?” şeklinde iki ayrı soru olarak yöneltilmiştir. Tablo 12'nin ilk kısmında iki ayrı sorunun sonuçları birleştirilerek sunulmuştur. Bu soru anket içerisinde “Uİ disiplininde Amerika'nın hakimiyetine karşı çıkmak önemli midir?” ve “Uİ disiplininde Batı'nın hakimiyetine karşı çıkmak önemli midir?” şeklinde iki ayrı soru olarak yöneltilmiştir. Tablo 12'nin ikinci kısmında iki ayrı sorunun sonuçları birleştirilerek sunulmuştur.

Alanda Etkinlik

Ankete katılanlara Uİ alanında son 20 yılda en çok etkiye sahip dört kişiyi belirtmeleri istenen açık uçlu bir soru yöneltildiğinde, Alexander Wendt (%47), Robert Keohane (%32) ve Kenneth Waltz'un (%28) son 20 yılda Uİ alanında dünyada en etkili çalışmaları yapan akademisyenler olarak kabul edildikleri tespit edilmiştir (Tablo 13).

Tablo 13: Son 20 yılda çalışmalarıyla dünyada Uİ alanında en çok etkiye sahip dört akademisyeni sıralayınız.²⁹

	Sıra	Akademisyen	2014	2011
GENEL	1	Alexander Wendt	47	12
	2	Robert O. Keohane	32	-
	3	Kenneth Waltz	28	-
	4	John J. Mearsheimer	24	9
	5	Joseph S. Nye Jr.	22	11
	6	Samuel P. Huntington	14	-
	7	Barry Buzan	14	7
	8	James Fearon	12	-
	9	Stephen M. Walt	8	8
	10	Martha Finnemore	8	10

Türkiye'de ise %56'lık oranla ilk sıraya yerleşen Wendt'i, %37 ile Waltz ve %31'lik oranla Joseph Nye izlemektedir (Tablo 14).

Tablo 14: Son 20 yılda çalışmalarıyla dünyada Uİ alanında en çok etkiye sahip dört akademisyeni sıralayınız.³⁰

	Sıra	Akademisyen	2014	2011	2009	2007 ³¹
TÜRKİYE	1	Alexander Wendt	56	16	45	9
	2	Kenneth Waltz	37	-	34	11
	3	Joseph S. Nye Jr.	31	12	13	6
	4	Barry Buzan	26	22	5	5
	5	Samuel P. Huntington	24	-	10	9
	6	Robert O. Keohane	22	-	47	9
	7	John J. Mearsheimer	21	12	25	-
	8	Francis Fukuyama	15	-	-	-
	9	Stephen M. Walt	14	11	6	-
	10	Robert W. Cox	13	-	8	4

29 Tablodaki yüzdeler belli bir akademisyenin en çok etkiye sahip dört akademisyenden biri olduğunu belirterek cevaplayanların, bu soruda en az bir akademisyenin ismini belirtenlerin toplam sayısına oranını göstermektedir. Tabloda sadece ilk 10 akademisyen gösterilmiştir.

30 Tablodaki yüzdeler belli bir akademisyenin en çok etkiye sahip dört akademisyenden biri olduğunu belirterek cevaplayanların, bu soruda en az bir akademisyenin ismini belirtenlerin toplam sayısına oranını göstermektedir. Tabloda sadece ilk 10 akademisyen gösterilmiştir.

31 2007 ve 2009 anketleri yerel bazda düzenlendiği için sadece Türkiye verilerini içermektedir.

Bu soru Türkiye için özelleştirilerek, ama yine seçenek olarak isimler sunulmayarak açık uçlu şekilde sorulduğunda, ankete cevap verenlerin çoğunluğu Pınar Bilgin, Mustafa Aydın, Ziya Öniş ve Fuat Keyman'ın çalışmalarını son yıllarda yapılan etkili/ilgi çekici çalışmalar olarak belirtmişlerdir (Tablo 15). Ayrıca Türkiye özelinde bu soruda, dünya genelinden farklı olarak, daha önceki anketlerle paralel olması amacıyla, soru metninde “en çok etkiye sahip kişiler” ifadesi yerine, “en etkili/ilgi çekici çalışmaları yapanlar” ifadesi kullanılmıştır.

Tablo 15: Sizin dışınızda, Türkiye’de Uİ alanında son yıllarda en etkili/ilgi çekici çalışmaları kimlerin yaptığını düşünüyorsunuz?³²

Akademisyen	%	1. sıra	2. sıra	3. sıra	4. sıra
Pınar Bilgin	12	19	8	15	4
Mustafa Aydın	10	15	4	11	10
Ziya Öniş	6	10	7	4	3
Fuat Keyman	5	4	5	6	6

TRIP-2014 araştırmasını cevaplayan akademisyenlere, bir kişinin alandaki etkisini değerlendirirken atf sayısının objektif ölçüm sağlayan bir değişken olup olmadığı sorulmuş; ankete cevap verenlerin %30’u atf sayısının akademik etkinin objektif ölçümünü sağladığını belirtirken %47’si sağlamadığını düşünmektedir.³³ Türkiye’de ise bu önermeye katılanların oranı %39, katılmayanların oranı ise %34’tür.³⁴ Öte yandan Türkiye’de anketi cevaplayan akademisyenlerin %88’i³⁵ sosyal bilimler alanında en yaygın başvurulan Thompson-Reuters (Web of Science) Sosyal Bilimler Atf Endeksinin (SSCI) bir akademisyenin alandaki etkisini değerlendirmede kullanılacak en önemli kriter olduğunu belirtmiştir (Tablo 16). Sosyal Bilimler Atf Endeksinin, Google Akademik Atf Sayısı (%80) ve Google Akademik h-Endeksi (%69) takip etmektedir. Anketin düzenlendiği tüm ülkelerde bu soruyu yanıtlayan akademisyenler bu üç kriterin kendilerine sunulan seçenekler içerisinde en önemlileri olduğunu belirtmiştir.

32 Tablo’da belli bir akademisyenin en etkili/ilgi çekici çalışmaları yapan dört akademisyenden biri olduğunu belirterek cevaplayanların, en az bir akademisyenin ismini belirtenlerin toplam sayısına oranı ile akademisyenlerin 1, 2, 3 ve 4. sıralarda tercih edilme oranları gösterilmektedir.

33 Tüm ülkelerde bu soruyu yanıtlayanların %12’si bu yargıya kesinlikle katılmadıklarını, %34’ü katılmadıklarını, %21’i ne katılıp ne katılmadıklarını, %27’si katıldıklarını, %3’ü kesinlikle katıldıklarını ve %2’si bu konuda bir fikir sahibi olmadıklarını belirtmiştir.

34 Türkiye’de ankete katılanların %5’i bu yargıya kesinlikle katılmamakta, %30’u katılmamakta, %25’i ne katılmakta ne de katılmamakta, %35’i katılmakta, %4’ü kesinlikle katılmakta ve %2’si fikir beyan etmemektedir.

35 Bu oran, SSCI’i kısmen önemli, önemli ve çok önemli bulanların oranları toplamına tekabül etmektedir.

Tablo 16: Bir akademisyenin alandaki etkisini değerlendirirken (örneğin atanma veya terfi için), değerlendirmenizde aşağıdaki kriterlerin her biri ne derece önemlidir?

	Kullanmıyorum	Önemli değil	Kısmen önemli	Önemli	Çok önemli	Fikrim yok	
Sosyal Bilimler Atıf Endeksi (SSCI)	4	6	19	37	32	2	TÜRKİYE
Google Akademik Atıf Sayısı	6	11	38	38	4	3	
Google Akademik h-Endeksi	8	13	43	23	3	9	
SCOPUS Atıf Sayısı	17	7	32	24	4	15	
SciELO Atıf Sayısı	20	10	34	14	2	21	
Diğer (lütfen belirtiniz):	25	0	17	33	8	17	
	Kullanmıyorum	Önemli değil	Kısmen önemli	Önemli	Çok önemli	Fikrim yok	GENEL
Sosyal Bilimler Atıf Endeksi (SSCI)	25	8	23	21	9	16	
Google Akademik atıf sayısı	23	11	30	19	4	16	
Google Akademik h-Endeksi	26	12	26	14	3	20	
SCOPUS atıf sayısı	36	11	17	10	3	24	
SciELO atıf sayısı	38	12	13	8	2	28	
Diğer (lütfen belirtiniz):	25	4	6	6	11	53	

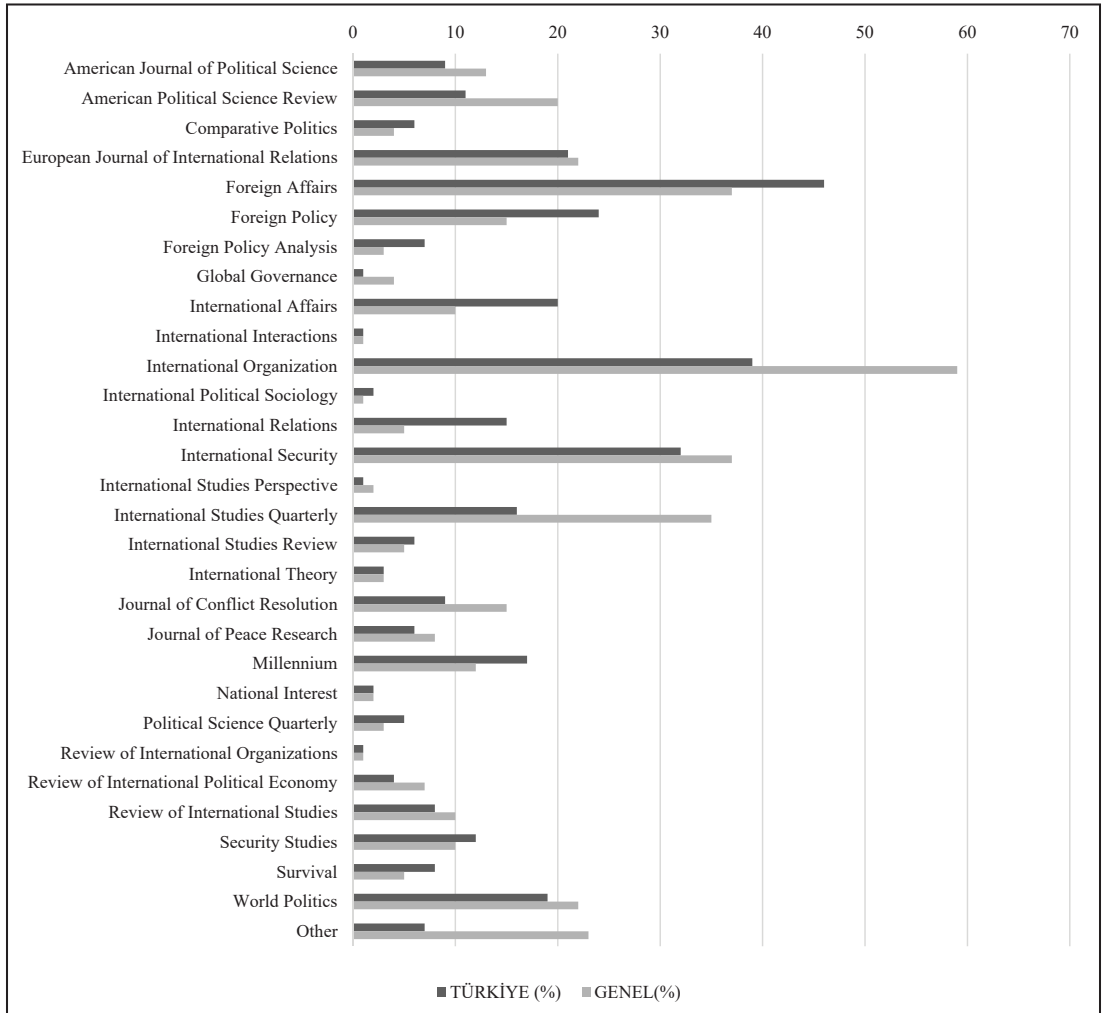
Türkiye ortalamasına göre, Sosyal Bilimler Atıf Endeksi, dergilerde yayımlanan makalelerin kalitesini değerlendirirken de en çok başvurulan kriter olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 17). Türkiye verilerine göre, akademik yayınların kalitesini değerlendirirken hakemli bilimsel dergilerde yayımlanan yayınların tümünün eşit sayılması gerektiğini düşünenlerin oranı ise %29'dur. Akademik yayınların kalite değerlendirmesi hususunda Türkiye, TRIP-2014 anketinin yürütüldüğü ülkelerden bir miktar farklılaşmaktadır. Bu soruya ilişkin tüm dünyada ankete katılan akademisyenlerden hakemli dergilerde yayımlanan eserlerin tümünün eşit sayılabileceği görüşünü savunanlar %38 oranıyla başı çekmekte ve bu grubu %33 oranıyla kendine ait bir puanlama ya da sıralama sistemi geliştirdiğini iddia edenler takip etmektedir.

Tablo 17: Dergi makalelerinin kalitesini değerlendirirken bir endeks veya derecelendirme sistemi kullanıyor musunuz?

	TÜRKİYE (%)	GENEL (%)
Evet, Sosyal Bilimler Atıf Endeksinde (SSCI) listelenen dergilerde yayımlanan makaleleri SSCI olmayan dergilerde yayımlanan makalelere kıyasla daha değerli buluyorum.	44	22
Evet, yayınları SSCI etki skorlarına göre değerlendiriyorum.	13	16
Evet, kendime ait bir sıralama ya da puanlama sistemi kullanıyorum.	20	33
Evet, başka bir endeks ya da sistem kullanıyorum (lütfen ismini belirtiniz):	2	4
Hayır, ben bir akademisyenin araştırma sonuçlarının kalitesini değerlendirdiğimde, hakemli bilimsel dergilerde yapılan yayınların tümü eşit sayılır.	29	38

Öte yandan, ankete katılanların alanda yayımlanan dergilerle ilgili algılarına bakıldığında, *International Organization* (%59), *International Security* (%37) ve *Foreign Affairs* (%37) Uİ alanında akademisyenlerin düşünce biçimini en çok etkileyen makalelerin yayımlandığı dergiler olarak öne çıkmaktadır (Grafik 9).³⁶ Türkiye’de en etkili bulunan dergiler ise sırasıyla, *Foreign Affairs* (%46), *International Organization* (%39) ve *International Security*’dir (%32).

Grafik 9: Uİ akademisyenlerinin uluslararası ilişkiler hakkındaki düşünce biçimini en çok etkileyen makalelerin yayımlandığı dört dergiyi öncelik sırasına göre belirtiniz.

Türkiye’de yayımlanmakta olan süreli yayınlara bakıldığında ise, *Uluslararası İlişkiler* (%24), *Perceptions* (%13), *Insight Turkey* (%12) ve *New Perspectives on Turkey* (%7) dergileri ankete katılan akademisyenlerce en etkili dergiler olarak tespit edilmiştir (Tablo 18).

³⁶ Bu grafikte Türkiye’de yayımlanan hakemli dergiler gösterilmemektedir. Türkiye’de yayımlanan hakemli akademik yayınlara ilişkin ayrı bir soru mevcuttur.

Tablo 18: Aşağıdaki ulusal süreli yayınlardan Türkiye'deki Uİ akademisyenlerinin çalışmaları üzerinde en etkili olduğunu düşündüğünüz 4 tanesini sıralayınız.

Dergiler	% ³⁷
Uluslararası İlişkiler	24
Perceptions (Journal of International Affairs)	13
Insight Turkey	12
New Perspectives on Turkey	7

Akademisyenlere uluslararası ilişkiler hakkındaki düşünce biçimlerini en çok etkileyen kitapları basan yayınevleri sorulduğunda Türkiye'de ve diğer ülkelerde anketi cevaplayanlara göre ilk 3 sıraya *Oxford University Press*, *Cambridge University Press* ve *Routledge* yayınevi yerleşmektedir. Tüm ülkelerin ortalaması göz önünde bulundurulduğunda, üniversite yayınevleri ticari yayınevlerine göre akademisyenlerin düşünce sistematiği üzerinde daha etkili eserler yayımlamaktadırlar.

Türkiye ve dünyada araştırmaya katılan akademisyenlerin ezici bir çoğunluğu lisans düzeyinde Uİ eğitiminin bir parçası olarak yurt dışı deneyimin önemli olduğunu belirtmiştir. Türkiye'de anketi yanıtlayan akademisyenlerin %34'ü lisans seviyesinde Uİ eğitiminin bir parçası olarak yurt dışı deneyiminin çok önemli olduğunu, %55'i önemli olduğunu, %8'i ne önemli ne de önemsiz olduğunu ve %3'ü önemsiz olduğunu belirtirken; dünyada akademisyenlerin %41'i lisans düzeyinde yurt dışı deneyimini çok önemli, %39'u önemli, %16'sı ne önemli ne önemsiz, %3'ü önemsiz ve %1'i çok önemsiz bulmaktadır.

Alanda Eğitim

TRIP-2014 projesi kapsamında anketi cevaplayan akademisyenlerden dünyada ve görev yaptıkları ülkelerde profesyonel kariyer ve akademik kariyer yapmak için tavsiye edebilecekleri en iyi lisans, yüksek lisans ve doktora programlarını sıralamaları da istenmiştir. Her üç eğitim düzeyinde de Amerika ve İngiltere üniversiteleri ilk sıralarda yer almaktadır. Harvard Üniversitesi, hem Türkiye (%69) hem de genel ortalama (%72) akademik kariyer yapmak isteyen bir öğrenci için en iyi doktora programlarına sahip üniversite olarak ilk sıraya yerleşmiştir. Türkiye'de Harvard Üniversitesi'ni Oxford Üniversitesi (%43), Princeton Üniversitesi (%42) ve LSE (%34) takip etmektedir. Bu noktada altı çizilmesi gereken bir diğer önemli husus da Türkiye'de İngiltere üniversitelerine yönelik beğenin dünya ortalamalarının üzerine çıktığıdır (ilk 10'da LSE %26'ya %34; Oxford %29'a %43 ve Cambridge %18'e %29).

Dünyada, lisans düzeyinde Uİ alanında eğitim veren en iyi ilk beş üniversite ise Harvard (%15), Princeton (%14), Stanford (%12), Georgetown (%10) ve Columbia (%9) üniversiteleridir.

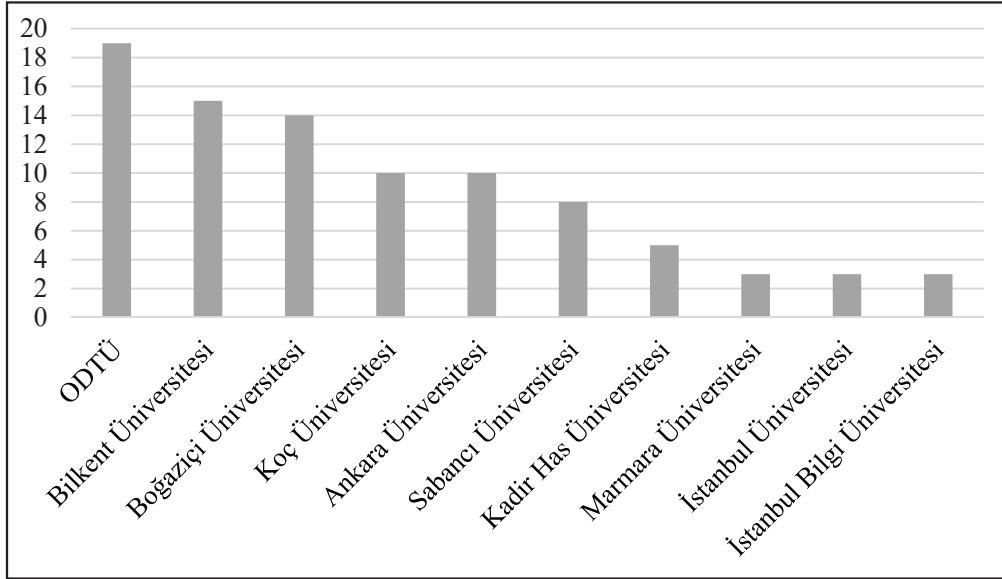
Öte yandan, benzer sorular Türkiye'de Uİ alanında eğitim veren üniversitelere ilişkin olarak sorulduğunda 2007, 2009 ve 2011'de olduğu gibi, ankete katılanlara göre, ODTÜ doktora düzeyinde en iyi eğitim veren üniversite olarak birinci sırada yer alırken, onu Bilkent, Boğaziçi, Koç ve Ankara üniversiteleri takip etmektedir (Tablo 19).

37 Bu soruya ilişkin yüzdeler dergilerin sıralama kısıtı olmaksızın tüm yanıtların toplamı içerisindeki pay dağılımını göstermektedir. Diğer bir deyişle, yüzdeler dergilerin toplamda kaç kez anıldığının tespitiyle ulaşılmıştır.

Tablo 19: Uluslararası İlişkiler alanında akademik kariyer yapmak isteyen bir öğrenci için Türkiye'deki en iyi 5 doktora programı hangileridir?

Üniversite	% ³⁸	1	2	3	4	5
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	19	37	24	15	7	6
Bilkent Üniversitesi	18	28	24	13	10	11
Boğaziçi Üniversitesi	13	9	13	19	13	10
Koç Üniversitesi	11	9	10	11	13	9
Ankara Üniversitesi	11	9	9	14	8	15

Türkiye'de en iyi doktora programları için ortaya çıkan sıralama, lisans düzeyinde Uİ alanında eğitim veren en iyi üniversiteler için de geçerlidir. Grafik 10'da yansıtıldığı üzere, Türkiye'de anketi cevaplayan akademisyenlerin yaptıkları tercihlerin toplamı içerisinde üniversitelerin aldıkları paylara bakıldığında %19'luk oran ile ODTÜ lisans düzeyi Uİ eğitiminde ilk sırada yer almaktadır³⁹. ODTÜ'yü %15'le Bilkent Üniversitesi, %14 ile Boğaziçi Üniversitesi ve %10'la Ankara ve Koç üniversiteleri izlemektedir. Sabancı (%8) ve Kadir Has (%5) üniversiteleri ise altıncı ve yedinci sırada bulunan diğer üniversitelerdir.⁴⁰

Grafik 10: Uİ okumak isteyen lisans öğrencileri için Türkiye'deki en iyi 5 üniversite hangileridir?

38 Bu soruya ilişkin genel ortalama, üniversitelerin sıralama kısıtı olmaksızın genel ortalama içindeki dağılımına işaret etmektedir. Bu yüzdelere üniversitelerin kaçınıcı sırada ve kaç kez anıldığına bakılmaksızın, toplamda kaç kez anıldığına tespitleriyle ulaşılmıştır.

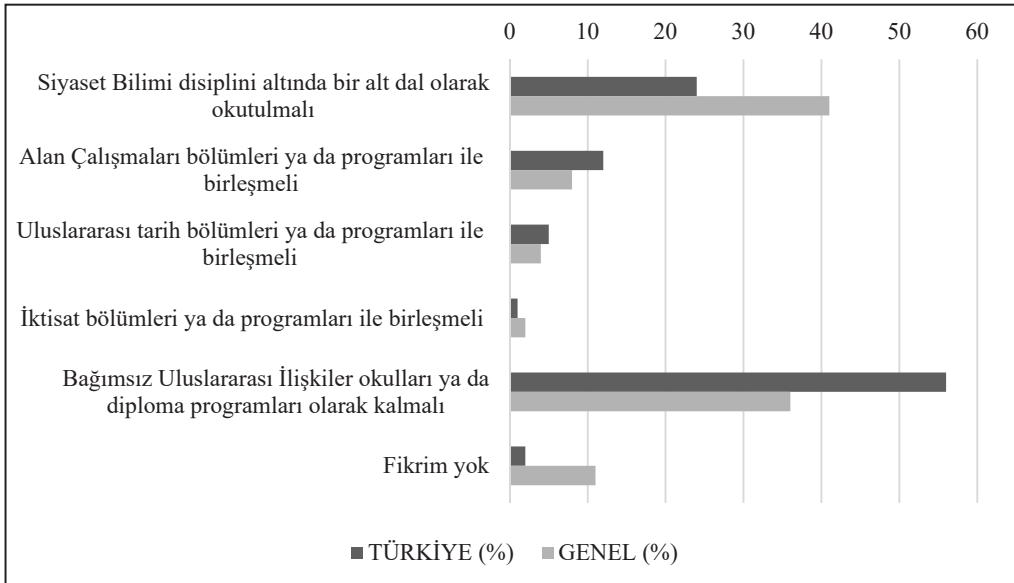
39 Bu soruya ilişkin yüzdelere üniversitelerin sıralama kısıtı olmaksızın tüm yanıtların toplamı içerisindeki pay dağılımını göstermektedir. Diğer bir deyişle, bu yüzdelere üniversitelerin kaçınıcı sırada kaç kez anıldığına bakılmaksızın toplamda kaç kez anıldığına tespitleriyle ulaşılmıştır.

40 Bu soru anketin düzenlendiği ülkelere göre farklılaştırılarak (*country specific question*) sorulmuştur. Bu nedenle Grafik 10'da yer alan veriler sadece Türkiye'den ankete katılan akademisyenlerin cevaplarını içermektedir.

Anket katılımcılarına Uİ alanında kamu sektöründe/ devlette (örn. Dışişleri Bakanlığı v.b) kariyer yapmak isteyen öğrencilerin nasıl yönlendirilmesi gerektiğine ilişkin de bir dizi soru yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar ışığında, hem Türkiye hem de tüm TRIP ortalamasına göre, profesyonel kariyer yapmayı düşünen bir öğrenci için dünyadaki en iyi yüksek lisans programı Harvard Üniversitesi'ndedir. Dünya'da ilk 3 sırayı Harvard (%58), Georgetown (%46) ve John's Hopkins (%40) alırken, Türkiye'deki anket sonuçlarına göre, dış politika alanında kariyer yapmak isteyen bir öğrenci için Harvard (%58), LSE (%51) ve Oxford (%33) en iyi üniversiteler arasında başta gelmektedir. Bu soruya verilen cevaplarda da, Türkiye'de İngiltere üniversitelerine yönelik beğenin genel ortalamadan farklılaşması olgusu gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra, ankete katılan akademisyenlere göre, Dışişleri Bakanlıklarında profesyonel bir kariyer hedefleyen öğrenciler için Uİ programları kapsamında öğretilmesi en gerekli yabancı diller sırasıyla İngilizce, Arapça, Rusça, Çince, Fransızca ve İspanyolca olarak belirtilmiştir.

Dünya'da (%54) ve Türkiye'de (%72) araştırmaya katılanların çoğunluğuna göre lisans düzeyinde Uİ, Siyaset Biliminin bir alt disiplini olarak değil, disiplinler arası bir konu olarak öğretilmelidir. Diğer taraftan, dünyada anketi cevaplayan akademisyenlerin % 40'ı doktora düzeyindeki Uİ programlarının Siyaset Biliminin bir alt disiplini olarak okutulması gerektiğini düşünmektedir (Grafik 11). Türkiye'de bu görüşü paylaşan akademisyenlerin oranı %24 seviyesinde kalırken, bağımsız Uİ okulları ya da diploma programları olarak kalması gerektiği fikrini savunanların oranı %56'dır. Bu bağlamda Türkiye, doktora düzeyinde yürütülen Uİ programlarının özerk statüsünün korunması gerektiğini düşünen akademisyenlerin çoğunlukta olduğu ülkelerdendir.

Grafik 11: Doktora düzeyinde Uİ programları

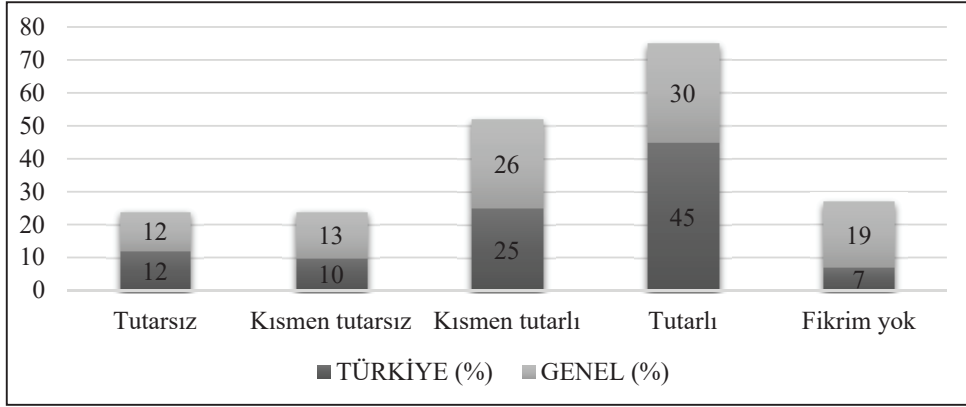

Türkiye'de ankete katılan akademisyenlerin %79'u çalıştıkları bölümde kadro almak için gerekli kriterler ve prosedürlere dair açık bir fikir sahibi olduklarını belirtmiştir.⁴¹ Genel ortalamaya göre bu oran %60'dır. Bu grubu, çalıştıkları bölümde kadro almak için gerekli kriter ve prosedürlerin ne olduğunu tam olarak bilmediğini, ancak neyin gerekli olduğunu hakkında genel bir fikri olduğunu belirten %30'luk bir

41 Türkiye'de ankete katılanların % 18'i çalıştıkları bölümde kadro almak için gerekli kriter ve prosedürlerin ne olduğunu tam olarak bilmediğini, fakat neyin gerekli olduğunu hakkında genel bir fikri olduğunu, % 4'ü de bu konuda bilgi sahibi olmadıklarını belirtmiştir.

grup takip etmektedir.⁴² Diğer taraftan, Grafik 12'den de anlaşılacağı gibi, Türkiye %70'lik bir oranla, atanma-terfi kriterlerinin kısmen ya da tamamen tutarlı uygulandığı ülkeler arasındadır. Bu hususta genel ortalama, akademisyenlere sunulan tercihler arasında görece daha homojen dağılmaktadır.

Grafik 12: Çalıştığınız bölümde atanma-terfi kriterleri tutarlı şekilde uygulanıyor mu?

Atanma kriterlerine ilişkin yöneltilen bir diğer soruda ise ankete katılanlara çalıştıkları kurumlarda sürekli kadroya atanmada üst düzey hakemli dergilerde yayımlanan bir makaleye kıyasla diğer yayın türlerinin ne derece etkili olduğu sorulmuştur.⁴³ Türkiye'de bu hususta görüş bildirenlere göre, sürekli kadroya atanmada üst düzey bir üniversite yayınevi tarafından basılmış kitaplar, üst düzey hakemli dergilerde yayımlanmış makaleye kıyasla daha değerlidir. Üst düzey bir yayınevi tarafından basılmış yayınları, yurt dışındaki üst düzey bir ticari yayınevi tarafından basılmış kitaplar izlemektedir. Bu konuya ilişkin Türkiye verileri genel ortalama ile örtüşmektedir (Tablo 20).

Tablo 20: Çalıştığınız kurumda, sürekli kadroya atanmada aşağıdaki yayın türleri üst düzey hakemli dergilerde yayımlanmış bir makaleye kıyasla nasıl değerlendiriliyor?

(Ortalama)	TÜRKİYE	GENEL
Üst düzey uluslararası hakemli bir dergide yayımlanmış makale	100	100
Üst düzey ulusal hakemli bir dergide yayımlanmış makale	72	90
Üst düzey bir ticari yayınevi tarafından basılmış kitap	90	140
Üst düzey bir üniversite yayınevi tarafından basılmış kitap	141	243
Üst düzey politika dergisinde basılmış makale	86	83
Başlıca devlet kurumları, uluslararası örgüt ya da özel bir vakıf için yazılmış rapor	59	64
Ulusal bir gazete ya da dergide köşe yazısı ya da makale	35	34
Derleme kitapta bölüm	54	59
Türkiye'deki bir üniversite yayınevinde basılmış kitap	73	128
Önde gelen bir Uluslararası İlişkiler veya Siyaset Bilimi blogunda blog yazısı	38	27
Türkiye'de olmayan üst düzey bir ticari yayınevi tarafından basılmış kitap	114	135

42 Genel ortalama göre bu konuda bilgi sahibi olmadıklarını belirten akademisyenlerin oranı % 10'dur.

43 Bu soru için katılımcılardan hakemli akademik dergiler için 100 değerini, hakemli dergilerden dört kat daha etkili olduğunu düşündükleri yayınlar için 400 değerini ve hakemli dergilerin yarısı kadar etkili yayınlar içinse 50 değerini baz almaları istenmiştir.

Akademik yayınlar dışında, akademisyenlerin alana katkılarını pekiştiren bir diğer unsur da araştırma projeleridir. Bu konuda Türkiye için hazırlanan özel soruyla, ankete katılanlara son üç yıl içinde araştırma fonlarından yararlanmak için hazırladıkları kaç araştırma projesi olduğu sorusu yöneltilmiştir. Bu soruyu cevaplayanların %37'si son üç yıl içinde hiç proje hazırlamadıklarını belirtirken, %30'u 1, %15'i 2 ve %10'u 3 araştırma projesi hazırladıklarını belirtmiştir.

TRIP-2014 çalışmasına katılan tüm akademisyenlerin genel ortalamasına göre, alan çalışmaları (%66), güncel vakıa analizleri (%62) ve politika analizleri (%62), politika yapıcılar için en kullanışlı Uİ araştırma türleri olarak görülürken, formel modelleme (%19) yöntemiyle hazırlanan akademik çalışmalar siyasa yapıcılar için en kullanışsız Uİ araştırmaları olarak belirtilmiştir. Türkiye'de anketi cevaplayanlar da bu üç alanda yürütülen çalışmaların politika yapıcılara ışık tutabilecek en etkili araştırma türleri olduğunu belirtmiştir (Tablo 21).

Tablo 21: Sizce aşağıda yer alan Uİ araştırma türleri politika yapıcılar için ne kadar kullanışlıdır?

		Hiç Kullanışlı Değil	Çok Kullanışlı Değil	Kısmen Kullanışlı	Çok Kullanışlı	Fikrim yok
TÜRKİYE (%)	Alan çalışmaları	1	0	27	70	2
	Güncel vakıa analizleri	1	2	29	67	1
	Formel modeller	11	24	42	11	12
	Tarihsel vakıa analizleri	5	15	49	30	1
	Politika analizleri	1	3	24	71	1
	Niceliksel analizler	3	15	44	33	5
	Teorik analizler	10	28	38	22	3
GENEL (%)	Alan çalışmaları	1	3	25	66	6
	Güncel vakıa analizleri	1	4	29	62	5
	Formel modeller	19	36	27	8	12
	Tarihsel vakıa analizleri	2	14	48	33	5
	Politika analizleri	1	4	29	62	6
	Niceliksel analizler	6	18	43	28	8
	Teorik analizler	9	29	37	19	7

Anketi cevaplayanlara, önemli küresel gelişmelerin ardından siyasetçiler ya da politika uygulayıcılar için çalışmalarını daha anlamlı bir hale getirip getirmediği sorulmuş ve Türkiye ortalamasına göre bu soruyu yanıtlayan akademisyenlerin yalnızca %39'unun böyle bir çaba içinde olduğu, %51'inin ise bu konuda bir girişimi olmadığı anlaşılmıştır. Türkiye verilerinin aksine, genel ortalamaya göre anketi cevaplayanların %54'ü akademik kariyerlerine başladıkları tarihten itibaren, önemli küresel bir olayın ardından çalışmalarını siyasetçiler veya politika uygulayıcıları için daha anlamlı hale getirmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Bu sonuçlar her ne kadar akademik çalışmaların uygulamaya yönelik sonuçları hususunda net bir çerçeve belirlememize olanak sağlamasa da, Uİ akademisyenlerinin dış politika pratiklerini yönlendirmeye ve etkilemeye yönelik çabaları konusunda aydınlatıcıdır. Bu hususta Türkiye, akademisyenlerin akademik çalışmalarını politika uygulayıcılar için anlamlı kılmak adına daha az çaba sarf eden ülkeler arasında yer almaktadır.

Uİ akademisyenlerinin diğer sektörlerle ilişkisi ve bilgi üretim süreçlerini etkilemeye yönelik çalışmalarının sorgulandığı bir diğer soruda ise, ankete katılanlara son iki yılda herhangi bir konuda

ücret karşılığında ya da ücretsiz danışmanlık hizmeti sunup sunmadıkları sorulmuştur. Türkiye’de cevaplayanlar arasında ücretli/ücretsiz olarak düşünce kuruluşları, STK’lar ve hükümet için danışmanlık yapanların/çalışanların oranı sırasıyla %28, %21 ve %15 iken, dünyada bu oranlar %26, %22 ve %30’dur (Tablo 22).

Tablo 22: Son iki yılda, aşağıdakilerden herhangi biri için ücret karşılığı veya ücretsiz danışmanlık yaptınız veya çalıştınız mı? (Tüm ilgili seçenekleri işaretleyiniz)

	TÜRKİYE (%)	GENEL (%)
X ⁴⁴ Hükümeti	15	30
Yabancı ülke hükümetleri	3	9
Çıkar Grupları	3	6
Uluslararası Örgütler	6	13
Sivil Toplum Kuruluşları	21	22
Özel sektör	10	12
Düşünce Kuruluşları/Özel Vakıflar	28	26
Hiçbiri	56	39

Uİ akademisyenlerine sorulan son beş yıl içinde diğer disiplinlerden ya da farklı bölümlerden akademisyenlerle birlikte hazırladıkları çalışmalarının olup olmadığı sorusuna, Türkiye’de ankete katılanların %52’si “hayır” cevabını vermiştir (Tablo 23). Bu oran genel ortalamayla da örtüşmektedir. Dünya ortalamasına göre, farklı bir disipline ya da bölüme mensup bir akademisyenle ortak bir yayın hazırladığını belirten akademisyenlerin %11’i iktisat, %10’u tarih, %10’u sosyoloji bölümlerinden akademisyenlerle çalışmışlardır. Bu hususta elde edilen Türkiye verilerine göre, Uİ akademisyenlerinin en çok ortak yayın hazırladığı bölümler tarih (%13), hukuk (%10) ve iktisattır (%10). Genel ortalamaya göre, %8’luk cevaplanma oranıyla en çok ortak yayın hazırlanan bölümlerden olan kamu politikası alanında Türkiye’de Uİ akademisyenlerinin bu alanda çalışma yürüten meslektaşlarıyla çok fazla işbirliği içinde olmadıkları gözlemlenmiştir.

Tablo 23: Son beş yılda diğer disiplinlere ya da bölümlere mensup herhangi birisiyle ortak yazarlı bir yayın yaptınız mı? (Tüm ilgili seçenekleri işaretleyiniz.)

	TÜRKİYE (%)	GENEL (%)
Evet, antropoloji	4	4
Evet, işletme	5	4
Evet, kültürel/alan çalışmaları	6	9
Evet, iktisat	10	11
Evet, coğrafya	0	4
Evet, tarih	13	10
Evet, hukuk	10	8
Evet, psikoloji	0	2
Evet, kamu politikası	2	8
Evet, dini çalışmalar	1	2
Evet, sosyoloji	4	10
Evet, yukarıda listelenmeyen disiplinlerden birisi (lütfen belirtiniz):	9	8
Hayır	52	51

44 Anketi cevaplayan akademisyenin bulunduğu ülkenin hükümeti.

Tablo 24’te özetlenen sonuçlara göre, Türkiye’den ankete katılanların %66’sına göre günümüzde Türk dış politikasında en etkili Uİ çalışmaları Uluslararası/Küresel Güvenlik alanında yürütülen çalışmalardır. Aynı soru tüm anket örneklemini kapsayacak şekilde ülkelere uyarlanarak sorulduğunda da, ankete katılan akademisyenlere göre, çalıştıkları ülkelerin dış politikalarında en belirgin etki yaratan alan Uluslararası/Küresel Güvenlik çalışmaları (%44) olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye için dış politikada en az etki yaratan çalışmalar %36 ile Uluslararası/Küresel Etik alanında yapılan çalışmalarken, genel dağılım içinde ülkelerin dış politikalarında en az etkiye sahip çalışmalar, Uİ Disiplini Tarihi alanında (%42) yürütülen araştırmalardır.

Tablo 24: X ülkesi dış politikası üzerinde aşağıda belirtilen alanlardan hangisinde yapılan çalışmalar en fazla etkiye sahip 3 alan hangileridir?⁴⁵

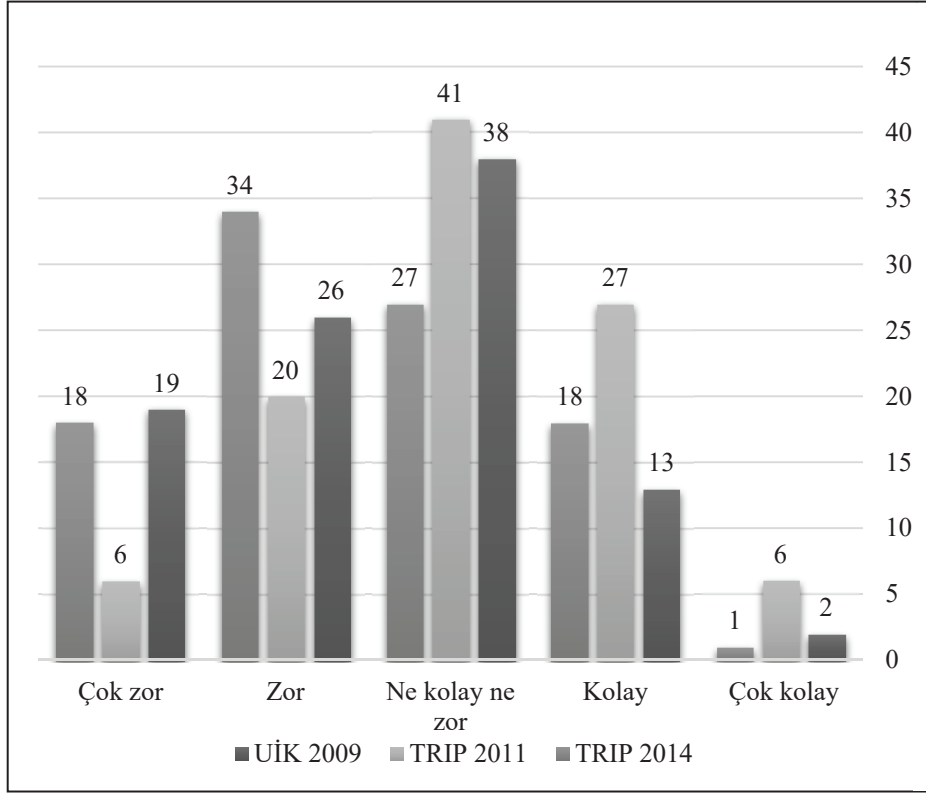
	TÜRKİYE (%)		GENEL (%)	
	En fazla	En az	En fazla	En az
Karşılaştırmalı Dış Politika	39	6	23	12
Kalkınma Çalışmaları	7	17	25	9
Küresel Sivil Toplum	3	23	5	22
Uluslararası İlişkiler Disiplini Tarihi	9	24	4	42
İnsan Hakları	9	22	22	9
İnsan Güvenliği	8	22	14	10
Uluslararası/Küresel Çevre	1	27	9	11
Uluslararası/Küresel Etik	1	36	2	30
Uluslararası/Küresel Sağlık	0	29	3	12
Uluslararası Hukuk	27	3	21	7
Uluslararası Örgütler	13	5	13	6
Uluslararası/Küresel Ekonomi Politik	33	1	24	6
Uluslararası İlişkiler Teorileri	9	29	8	32
Uluslararası/Küresel Güvenlik	66	1	44	4
Ülke-içi Çatışmalar	24	2	18	10
Diğer	2	1	5	4
Bu seçeneklerden hiçbiri dış politika üzerinde herhangi bir etkiye sahip değildir.	5	4	9	9

Türkiye’de ankete katılanların %52’si, Türkiye’de alanlarında kadro bulmanın zor veya çok zor olduğunu düşünürken, kadro bulmanın kolay veya çok kolay olduğunu düşünenlerin oranı %19’dur. UİK-2009, TRIP-2011 ve TRIP-2014 verileri ışığında, 2009-2011 arası dönemde, Türkiye’de akademik pazarda rekabet seviyesinin düştüğü ya da iş bulmanın kolaylaştığı ileri sürebilecekken, 2011-2014 arası dönemde rekabet seviyesinin yeniden yükseldiği ve iş bulmanın zorlaştığı yorumu yapılabilir (Grafik 13). Zira UİK-2009’da ankete katılanların %45’i Türkiye’de kadro bulmanın zor veya çok zor olduğunu düşünürken, kolay veya çok kolay olduğunu düşünenlerin oranı %15 seviyesinde kalmıştır. TRIP-2011 verilerinde yaşanan sıçrama 2009’dan beri Uluslararası İlişkiler bölümlerinin sayısında görülen artışın akademisyenlerin algılamalarına yansımaya işaret etmektedir. 2014 yılına

45 Bu soruya ilişkin hazırlanan tabloda, Uİ çalışmalarında en az ve en fazla etkiye sahip alanlar şeklinde katılımcılara yöneltilen iki farklı soru tek bir tablo halinde sunulmuştur.

gelindiğinde ise artan üniversite sayısına rağmen, akademik pazarda rekabetin yeniden yükseldiği ve 2009 sonrası oluşan pozitif beklentinin sürdürülemediği anlaşılmaktadır.

Grafik 13: Halen aktif olarak iş aramanız durumunda, sizin için Türkiye’de Uİ disiplininde akademik kadro bulmanın ne kadar kolay/zor olacağını düşünüyorsunuz?

Dış Politika

Günümüzde ülkeniz açısından dünyadaki en stratejik bölge hangisidir sorusuna verilen cevaplar arasında dünya ortalamasına göre en çok tercih edilen ilk üç seçenek sırasıyla Türkiye’yi de içeren Orta Doğu ve Kuzey Afrika (%24), Çin’in de dâhil olduğu Doğu Asya (%21) ve Batı Avrupa’dır (%16). TRIP-2011 anketinde yirmi ülkenin ortalamasına göre Doğu Asya (%34) en stratejik bölge olarak öne çıkmaktayken, 2014 verilerinde Orta Doğu ve K. Afrika’nın ilk sıraya yerleşmesinin, son dönemde bölgede yaşanan gelişmelerin küresel etkilerinin sonucu olduğu ileri sürülebilir. Bu hususta Türkiye’de anketi cevaplayanların %74’ü Türkiye için en stratejik bölgenin Türkiye’nin de dahil olduğu geniş Orta Doğu ve K. Afrika coğrafyası olduğunu belirtmiştir.

Aynı soru yirmi yıl sonrası için yöneltildiğinde, yine Türkiye’nin de dâhil olduğu Orta Doğu ve K. Afrika bölgesi (%56) ile Rusya (%16), Türkiye’de anketi cevaplayan akademisyenler için stratejik açıdan en önemli bölgeler arasında ilk akla gelenlerdir. Dünya genelinde bu soruyu yanıtlayanların %39’u Çin’in de dahil edildiği Doğu Asya bölgesinin yirmi yıl sonra stratejik öneme sahip en önemli bölge olacağını belirtmiştir. Dünya genelinde Doğu Asya’yı, %13 ile Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesi ve %12 ile Batı Avrupa izlemektedir.

Türkiye’den ankete katılanlara göre Türkiye’nin son dönemde karşılaştığı dış politika sorunlarından en önemli üçü, Orta Doğu’da yaşanan silahlı çatışmalar (%74), sınır aşan terörizm (%37) ve göçtür (%34). TRIP-2014 genel ortalamasında ise, küresel iklim değişikliği (%32) en önemli dış politika meselesiyken, sınır aşan terörizm (%22) ve Orta Doğu’da yaşanan silahlı çatışmalar (%21) onu takip etmektedir (Tablo 25). Bunun yanı sıra, Türkiye’de ankete katılanların çoğunluğu önümüzdeki 10 yılda Türkiye’nin karşılaştacağı en önemli dış politika meselelerinin pek değişmeyeceğini ifade etmişlerdir.

Tablo 25: Günümüzde X ülkesinin karşı karşıya bulunduğu en önemli üç dış politika olayı hangileridir?⁴⁶

	TÜRKİYE (%)	GENEL (%)
Orta Doğu’daki silahlı çatışmalar	74	21
Sınır aşan terörizm	37	22
Göç	34	11
Etnik çatışmalar	25	6
Avrupa Birliği’nin geleceği ile ilgili belirsizlikler	18	12
Sınır aşan siyasi şiddet	17	11
Rusya’nın yeniden güçlenmesi	13	15
Devlet vasfını yitirmiş (Başarısız) devletler	13	15
Küresel iklim değişimi	12	32
Küresel finansal düzenlemeler	8	14
Bölgesel entegrasyon	6	14
Kaynak kıtlığı	5	6
Sınır aşan örgütlü suçlar	5	7
Çin’in artan askeri gücü	2	16
Çin’in artan ekonomik etkisi	4	15

Dünyada anketi cevaplayanların %44’ü Rusya’nın Ukrayna’da yaşayan etnik Rusları desteklemek amacıyla askeri müdahalede bulunması durumunda Ukrayna hükümetini desteklemek gerekçesiyle kuvvet kullanımını onaylamaktadır. Bu grubu %41’lik oranla Myanmar’da soykırım yaşanmasının önüne geçmek için kuvvet kullanımını onaylayanlar izlemektedir. Bu iki dış politika gelişmesi cevap seçeneklerinde sunulan diğer mevcut ve olası dış politika gelişmeleriyle kıyaslandığında, akademik camianın kuvvet kullanımını destekleme yönünde en çok fikir birliğine vardığı konuların başında gelmektedir. Türkiye’de bu soruyu cevaplayan akademisyenlerin kuvvet kullanımı konusunda en yüksek oranda fikir birliğine vardığı konular Myanmar’da soykırım yaşanması (%55 onaylarım), Sudan’da insan hakları ihlallerinin devam etmesi (%51 onaylarım) ve İsrail ve Filistin arasında geniş kapsamlı bir barış anlaşmasının uygulanmasıdır (%51 onaylarım). Diğer taraftan, hem Türkiye hem de dünyada ankete katılanların çoğunluğu, İran’ın nükleer silah geliştirmeye çok yaklaşırsa da kuvvet kullanımını onaylamayacakları yönünde fikir beyan etmiştir.

46 Tabloda Türkiye’de bu soruya verilen yanıtlar arasından en çok tercih edilen ilk 15 seçenek gösterilmektedir. Diğer cevaplar için bkz. https://trip.wm.edu/reports/2014/rp_2014/index.php.

Kuvvet kullanımının ötesinde, TRIP-2014 kapsamında, akademisyenlerden kendilerine sunulan bir dizi dış politika aracının önümüzdeki 20 yılda diğer ülkelerin dış politikalarını belirlemede ne ölçüde etkili olacağını belirtmeleri istenmiştir. Tablo 26'dan da anlaşılacağı üzere, ankete katılan akademisyenler arasında ekonomik, ticari ve askeri yardım ve yaptırımları içeren tüm seçeneklerin etkili dış politika araçları olacağı yönünde yaygın bir kanı vardır. Hem genel ortalamaya (%64)⁴⁷ hem de Türkiye sonuçlarına (%84)⁴⁸ göre, ekonomik yardımları artırmak ya da sonlandırmak anketi cevaplayanların en etkili dış politika aracı olarak gördükleri seçenektir.

Tablo 26: Sizce aşağıda belirtilen dış politika araçları önümüzdeki 20 yılda diğer ülkelerin dış politikalarını etkilemekte ne ölçüde etkili olacaktır?

	Çok Etkili		Etkili		Ne etkili ne etkisiz		Etkisiz		Çok etkisiz		Fikrim yok	
	TR	Genel	TR	Genel	TR	Genel	TR	Genel	TR	Genel	TR	Genel
Ekonomik yardımları artırmak ya da sonlandırmak	18	8	66	56	11	20	3	13	1	1	0	4
Ticari yaptırımlar uygulamak ya da ticari imtiyazlar tanımak	11	5	68	50	12	24	8	17	1	2	0	4
Özel sektör yatırımlarını desteklemek ya da sınırlandırmak	8	5	63	49	22	26	6	14	1	1	0	6
Hedef alınan ülke bankalarıyla çalışmaları desteklemek ya da sınırlandırmak	6	6	62	51	22	25	8	12	1	1	1	7
Ulusal varlık fonlarını kullanarak hedef piyasada yatırımları artırmak ya da sonlandırmak	8	4	60	40	23	31	6	13	2	2	1	11
Askeri yardımları artırmak ya da sonlandırmak	12	7	62	52	17	24	7	12	2	2	1	5

Sonuç

Bu rapor kapsamında, Eylül 2014'te dünyada eş zamanlı olarak 31 ülkede gerçekleştirilen TRIP-2014 anketi sonuçları, Türkiye ve dünya genelini kapsayacak şekilde karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Bu kapsamda, eğitim, araştırma ve kişisel tercihler, Uİ disiplini, alanda etkinlik, alanda eğitim ve dış politika olmak üzere yedi ana başlık çerçevesinde Türkiye'den ve dünyadan anketi cevaplayan akademisyenlerin alana katkıları, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde verdikleri derslerde ve

47 Genel ortalamaya göre 'çok etkili' ve 'etkili' cevap seçeneklerini işaretleyenlerin toplam oranını göstermektedir.

48 Türkiye sonuçlarına göre 'çok etkili' ve 'etkili' cevap seçeneklerini işaretleyenlerin toplam oranını göstermektedir.

yürüttükleri çalışmalarda ağırlıklı olarak yoğunlaştıkları bölgeler, teorik yaklaşımlar, diğer sektör temsilcileriyle ilişkileri, alanda etkinliğe ilişkin değerlendirme süreçleri hakkındaki görüşleri ve çeşitli dış politika konuları hakkındaki fikirleri değerlendirilmiştir.

Tüm bu başlıklar altında genel bir değerlendirme yaptığımızda Türkiye’de anketi cevaplayan akademisyenlerin, Uİ eğitimi, araştırma alanları ve yöntemleri, politika uygulayıcılar ve diğer sektörlerle ilişkiler ile çeşitli dış politika konularına yaklaşımda yer yer dünya ortalamasından farklılaşan eğilimler sergiledikleri göze çarpmaktadır. En ciddi farklılaşmanın görüldüğü alanlar Uİ eğitimi ve araştırma alanlarıdır. TRIP-2014 anketi sonuçlarına göre, Türkiye’de Uİ alanında verilen derslerde ve araştırmacıların temel araştırma alanlarında halen geleneksel Uİ konularının ağırlıklı olarak tercih edildiği görülmektedir. Bu bağlamda, etik, çevre, toplumsal cinsiyet, sağlık ve sivil toplum gibi çalışma alanlarının müfredatlara eklenmesinde zorluklar yaşandığı ve Türkiye’de Uİ camiasının halen kuruluş dönemi klasik yapılanması içinde olduğu görülmektedir.

TRIP-2014 sonuçlarının işaret ettiği bir diğer önemli nokta da Türkiye’den ankete katılan akademisyenlerin, Uİ eğitimi konusunda önceliklerinin Uİ disiplinini ve Uİ teorilerini öğrencilere tanıtmak olduğunu belirtmelerine karşın, saf teori üretmek konusunda Uİ literatürüne katkı sağlama gayreti içinde olan akademisyenlerin oranının dünya ortalamasının altında olduğudur. Bu durum, UİK-2009 ve UİK-2011’de de dikkat çekildiği üzere, Uİ yazınında sıkça sözü edilen, merkez-çevre bölünmesi teziyle örtüşmektedir. Türkiye’nin mevcut konumunu, teori üretme işlevini üstlenen merkez ülke akademisyenleri ile bu teorilerin bölgesel meselelere tatbiki işlevini üstlenen çevre ülke akademisyenleri arasındaki entelektüel iş bölümüne işaret eden bu yaklaşım çerçevesinde değerlendirdiğimizde, Türkiye Uİ camiasının halen çevre ülke özellikleri sergilediğinden bahsetmek mümkündür.

Araştırmanın gözler önüne serdiği bir diğer husus da Türkiye’nin, Uİ akademisyenlerinin diğer sektörlerle iletişiminin sınırlı olduğu ve bilgi üretim süreçlerini etkilemeye yönelik çalışmaların yetersiz olduğu ülkeler arasındadır. Türkiye’de özellikle karar alıcılar ve Uİ akademisyenleri arasındaki ilişkileri etkileyen siyasi, sosyal, yapısal ve kültürel nedenler üzerine daha derinlemesine analizler yapmak bu çalışmanın sınırlarının ötesinde ampirik araştırmalar gerektirmektedir. Bu konuda yürütülen akademik çalışmaların yetersizliği göz önünde bulundurulduğunda, Uİ akademisyenlerinin diğer sektörlerle ilişkisini anlamaya yönelik araştırmalar yapmak isteyenler için bu çalışma bir referans noktası olabilir.

Kaynakça

- Aydın, Mustafa. "Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Akademisyenlerinin Bilimsel Araştırma ve Eğitim Uygulamaları ile Disipline Bakış Açıları ve Siyasi Tutumları Anketi", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 4, No. 15, 2007, s.1-37.
- Aydın, Mustafa ve Korhan Yazgan. "Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri Araştırma, Eğitim ve Disiplin Değerlendirmeleri Anketi-2009", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 7, No. 25, Bahar 2010, s.3-42.
- Aydın, Mustafa ve Korhan Yazgan. "Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri Araştırma, Eğitim ve Disiplin Değerlendirmeleri Anketi-2011", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 9, No.36, Kış 2013, s.3-44.
- Hoffmann, Stanley. "An American Social Science: International Relations", *Daedalus*, Cilt 106, No. 3, 1977, s.41-60.
- Holsti, J. Kalevi. *The Dividing Discipline: Hegemony and Diversity in International Theory*, Boston, Unwin Hyman, 1985.
- Wight, Martin. "Why is there no international theory?", Herbert Butterfield ve Martin Wight (der.), *Diplomatic Investigations*, George Allen and Urwin Ltd., Londra, 1966, s.17-34.
- Zimmern, Alfred. *University teaching of international relations; a record of the eleventh session of the international studies conference, Prague, 1938*, Paris, International Institute of Intellectual Co-operation, League of Nations, 1939.